

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20— Din
za inozemstvo 30— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:

Ljubljana, Prešernov
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čekov,
zavodu št. 11.542

Ljubljana, 30. julija.

V Beogradu je bila te dni položena slovesna prisega na najvišjem mestu. Šef naše SLS je, prevzemajoč mesto ministra prosvete in ver., položil kralju to-le svečeno zakletvo:

«Stupajući u dužnost zaklinjam se Bogu Svevogućem, da ću biti veran Kralju i da ću se svesno pridržavati Ustava i zakona. Tako mi Bog pomogao!»

Pri tem je vodja SLS položil tri prste na križ in se nato podpisal v zapisnik. Prisega tačasnega ministra prosvete nas zanima tem bolj, ker kot duhovnik in minister za vere mora poznati resnost prisoge z verskega in državljanskega stališča.

Ustava predpisuje v svojem čl. 16. načela, na katera prisega minister prosvete, da se jih bo vestno držal. Peti stavek člena 16. veli:

«Sve škole moraju davati moralno vaspitanje i razvijati državljansku svest u duhu narodnog jedinstva i verske trpljivosti.»

Na lanskem katoliškem shodu je službeni govornik pobijal po njegovem mnenju «pretirano oboževanje» države, če nacionalni krogi zahtevajo, da se med nami razvija državljanska zavest. Ecclesia militans je po svojem bistvu versko nestrpna in nasilna. Zaradi njene nestrpnosti so tekli ne potoki, ampak veletoki krvi in naši državni najopasnjejša je ta bistvena poteza katoliškega klerikalizma. Ravno vsled te teze je prišla zahteva odgoje v duhu verske strpnosti celo v ustavo.

Se mnogo težja pa je bila voditelju SLS prisega, da se bo vestno držal v vsem svojem delu načela narodnega edinstva, za katero treba, da se v vseh naših šolah vzgaja mladina. G. Korošec je na to načelo enkrat že prisegel. To je bilo leta 1918. v veliki borbi za narodno svobodo in pa po osvobojenju, ko se je proglasila edinstvena Jugoslavija. Ko so se bližale leta 1920. volitve, je spomin na pred Bogom prevzeto obvezo oslabil. Tedaj je bilo treba poljudnih gesel in poiskal je avtonomijo. Po teh volitvah je prisega iz leta 1918. temnela bolj in bolj. Vedno strastneje je SLS napadala narodno edinstvo. Začela se je iz njega norčevati in lani na V. katoliškem shodu je bilo narodno edinstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev zaničljivo zavrnjeno.

Borba je šla naprej. Letos smo doživeli nečuvno gonjo separatizma proti dr. Jerjavu. Proglasili so ga za Kajna, in Judeža Iskarijota z utemeljitvijo, da je ideja narodnega edinstva izdajstvo Slovenstva. Vsi, ki so rekli, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci eno, so izdajce.

Ni še minul en mesec in SLS je položila prisego na Kajnova načela. G. Korošec je postal s to prisego zopet enkrat Kajni ali celo Judež Iskarijot, kajti on mora kot minister prosvete neprestano gledati, da se vsa vzgoja mladine vrši v «duhu narodnega edinstva».

Klerikalci se cinčno smejejo: kaj prisega! in se branijo, da ni treba vzeti resno vsake besede, pa četudi jo slovesno reče in obljubi katoliški duhovnik s prstom, položenim na razpelo. Mi se tem komentarjem ne žudimo. Klerikalne morale in stare resnice, da klerikalizem in vera nimata ničesar skupnega, nasprotno, da se drug drugega moralno izključujeta.

Ta nazor pa je treba še posebej pribiti pred vso javnostjo baš v predmetnem slučaju. Kajti za vsakega poštenega človeka je jasno, da se na mestu, kjer bi trebao vzorov mladini, to vrste komedije in strahovita nasprotstva med prisego in delom ne dajo braniti in se držati ne morejo.

Akcija proti komunistom se nadaljuje

Klerikalci so doma z njimi vežejo, v Beogradu jih preganjajo.

Beograd, 30. julija. r. Minister notranjih zadev je po pregledu celokupnega materiala zoper komunistično propagando odredil, da ostanejo v veljavi vse instrukcije o postopanju napram komunističnim organizacijam. Zakon o zaščiti reda, tako se sklicuje nova vlada, je zakon in dokler je zakon, se ga mora uporabljati. Klerikalci se pri tem obnašajo pasivno trdeč, da nimajo s komunisti nobene zveze in da jim je njihova akcija ravno tako na poti kakor državi. Radičevci so pri pogajanjih za pogoje, pod katerimi so pripravljali glasovati vladi poverenje, stavili posebno zahtevo, da se zakon o zaščiti reda v praksi ne uporablja. V programu nove vlade pa se ne nahaja točka, da se Narodni skupščini predloži razveljavljenje zakona o zaščiti javnega dela.

Pred rekonstrukcijo vlade

ODPOR JAVNOSTI PROTI DRJU KOROŠCU IN PROTI ZASEDBI FINANČNEGA MINISTRSTVA. — VELJKOVIČ ZOPET FINANČNI MINISTER? — RADIČEVCI V KABINETU. — ODPSTOP MINISTRA HRASNICE?

Beograd, 30. julija. r. V javnosti narasla ogorčenje nad dejstvom, da je resort prosvete, ki ima po ustavi in po zakonih še posebno dolžnost, da čuva nad vzgojo nacionalnega podmladka v duhu narodnega jedinstva, izročen izrazitemu zastopniku plemenskega separatizma doktorju Korošcu. Zlasti dobivajo davidovičevi telegrame in proteste svojih pristavev. Tudi državna organizacija narodnega učiteljstva pripravlja ostre korake. Afera je pričela delati že sedaj vladi neprilike in je v toku akcija, da se dr. Korošcu odvzame portfelj prosvete, ki bi ga naj zamenjal za resort gradjevin ali pa pošte. Klerikalci se zaenkrat ljuto branijo, vendar se bodo morali udati, če hočejo rešiti vladno razpado.

Ravno tako so davidovičevci nezadovoljni, da je dr. Spaho prevzel finančno ministristvo. Pritiskajo, da bi se Spaho umaknil in da bi prevzel bivši finančni minister dr. Veljković finančni resort. To so muslimani odklonili. Izgleda, da je zaenkrat dosežen kompromis, da bo za državnega tajnika v finančnem ministristvu postavljen Veljkovićev zaupnik znani «redukcijator» slovenskih proračunskih postavk dr. Slavko Sečurov.

Jako mučno postaja tudi vprašanje no-

vega ministra pravde dr. Hrasnice, ki ga obtožujejo, da je za časa avstrijske okupacije kot avditor v Kragujevcu dal streljati Srbe. V Kragujevskem okrožju so uvedle vse stranke, ne izvemši socijaliste, protestno akcijo, ki zahteva takojšen odstop dr. Hrasnice.

Danes se je tudi govorilo, da bodo vstopili v kabinet radičevci. Ta vest se ne potrjuje. Radičevci se nečesto «kompromitirajo», da služijo kralju in državi. Pač pa zahtevajo, da se nekateri resorti zasedejo z ljudmi, ki so njim blizu. Zahtevajo predvsem ministristvo agrarne reforme, ki deli zemljo in ki se jim zdi s strankarskega stališča najvažnejše. Stvar je ostala zaenkrat še nerešena.

Odstopil bo tudi minister gradjevin Dragutin Pečić, ki postane predsednik parlamenta ter pride na njegovo mesto davidovičev Zika Rafajlovič.

Danes zjutraj sta prispela v Beograd nova ministra Hrasnica in Vesenjak. Imela bi dopolne položiti prisego, toda nista bila sprejeta.

Beograd, 30. julija. r. Jutri odpotuje v Sarajevo finančni minister dr. Spaho, v Banjaluko pa minister dr. Behmen. Koncem tega tedna se povrtna v Beograd.

Priprave na skupščinsko zasedanje

VLADA IN OPOZICIJA SE POSVETUJETA O TAKTIKI. — JOVANOVIČ ODKLONIL PREDSEDNIŠTVO.

Beograd, 30. julija. p. Za predstoječo sklicanje narodne skupščine vlada povsod veliko zanimanje. Obe stranki zbirata svoje moči in se posvetujeta o taktiki. Zvečer so konferirali Davidović, Korošec, Spaho in Pera Marković. Nocoj so bili brzojavno pozvani vsi poslanci vladnih skupin, ki se ne nahajajo v Beogradu, da se povrnejo v prestolico, najkasneje do 5. avgusta. V vladnih krogih se boje, da se velik del njihovih poslancev ne bi udeležil seje parlamenta.

Dopolne je posetil Davidović g. Jovanovića in ga je obvestil, da je kralj podpisal ukaz o izrednem sklicanju zbornice za 6. avgust ter da bo stavljen na dnevni red prve seje določitev dnevnega reda prihodnjega sestanka. Jovanović je sporočil, da bo odstopilo dosedanje predsedništvo parlamenta. Davidović je ponudil Jovanoviču, naj ostane še nadalje predsednik, kar pa je ta odklonil. Za novega predsednika narodne skupščine bo najbrže izvoljen minister Dragutin Pečić.

Beograd, 30. julija. p. Minister Nastas Petrovič razglša v današnji «Politiki»,

da izstopa iz kluba poslancev NRS. in da ni več član glavnega odbora radikalne stranke.

VLADA VABI ZEMLJORADNIKE.

Beograd, 30. julija. r. Popoldne je povabil Davidović k sebi predsednika zemljoradniškega kluba Vojo Lazića in mu je predlagal, naj vstopi v njegovo vladno, ali pa da jo vsaj podpira. Lazić ni mogel dati nobenega odgovora, češ da morata po prej o tem odločiti njegov klub in glavni odbor zemljoradniške stranke.

RAZKOL V DZEMIJETU.

Beograd, 30. julija. r. «Vreme» pravi, da je posetil včeraj Pašića džemijetovec Kenan Zija in mu izjavil, da je nastal v vrstah džemijetovcev razkol. Pet poslancev se je izjavilo z njim na čelu za politiko Pašićevo, ostalih devet pa, na čelu jim Ferad beg Draga, hoče podpirati politiko Davidovičevu.

«REZIM SLOBODE»

Beograd, 30. julija. r. Današnji «Balkan» je bil zaplenjen.

Prva kapitulacija vlade pred Radičem

VLADA JE SPREJELA ZAHTEVE RADIČEVCEV, DA SI VSAJ ZA NE-NJIHOVO PODPORO.

Beograd, 30. julija. p. Po opetovanih konferencah med voditelji federalističnega vladnega bloka je bil danes dosežen sporazum z delegati HRSS. Vlada je popolnoma kapitulirala pred Radičem ter je sprejela vse zahteve njegovih zastopnikov. Vseled tega se vrne Radič v najkrajšem času domov in vse preiskave proti njemu radi veleizdaje in drugih zločinov bodo ustavljene. Na Hrvatskem dobijo radičevci upravo popolnoma v svoje roke potom ljudi, ki jih označijo za svoje zaupnike.

Vlada je morala pristati na te zahteve, ker so radičevci zagrozili, da sicer ne dopustijo niti ene seje narodne skupščine.

Dr. Maček in Predavec sta se zvečer odpravila v Zagreb z izjavo: Sporazumeli smo se. Smatramo vladno g. Davidovića

zaenkrat za svojo in ker se nam je v glavnem ugodilo, ne bomo delali težav glede vstopa v vladno in glede razdelitve resortov. Podpirali bomo vladno, dokler bo čuvala «interese hrvatskega naroda».

RADIČ SE ŽE VRAČA!

Sprejet bo kot triumfator.

Zagreb, 30. julija. r. Današnja beograjska «Politika» poroča, da se vrne Radič inform 15 do 20 dni. Po precej zanesljivih informacijah iz tukajšnjih radičevskih krogov je Radič že dospel v Budimpešto ter čaka tam, da se ustavi proti njemu na perleno kazensko postopanje. Radičevci nameravajo svojemu predsedniku privedi triumfalen sprejem od granice do Zagreba ter ga proslaviti kot zmagovalca nad idejo državnega in narodnega jedinstva.

PRICETEK PREGANJANJA URADNIKOV.

Beograd, 30. julija. p. Minister notranjih zadev Nastas Petrovič je bil popoldne v avdijenci pri kralju, kateremu je predložil v podpis celo vrsto ukazov o premeščanju in penzioniranju uradnikov ter postavljanju režimskih eksponentov. Govoril se, da se velik del tega ukaza nanaša na Slovenijo in Hrvatsko.

SPLOŠNA STAVKA V POLJSKI SLEZIJI.

Katovice, 30. julija. j. Danes proti 18. je pričela generalna stavka v gornješleski težki železni industriji. Delo popolnoma počiva. Nasproti vestem inozemskih listov je treba ugotoviti, da mir ni bil kršen. Vodsotvo stavke je v rokah socialno-demokratskih, nacionalističnih in krščansko-demokratskih strokovnih organizacij. Poljski večerni listi pišejo, da bo mogoče stavko končati še tekom tega tedna. Levičarski listi ostro napadajo industrialce, dočim drugo časopisje obdoljuje delavce, da dajejo s takim postopanjem potuljo komunistom.

Protidržavne demonstracije v Zagrebu

POVODOM POGREBA M. ZOVKA. — DEMOLIRANJE IN POBIJANJE OBLASTI MIRNO GLEDAJO VELEIZDAJNJSKE POJAVE. —

Zagreb, 30. julija. r. Danes popoldne je bil pogreb Hanaovca Marka Zovka, ki je umrl za rano dobljeno pri prodvčerašnjem spopadu z Orjunaši. Današnji pogreb se je razvil v radičevsko-frankovsko protidržavno manifestacijo. Ob grobu so govorili podnačelnik Kočelič, pristaja hrvatske zajednice, več Hanaovcev, urednik «Slobodnega Čujmo», Oršanič, urednik bivšega »Hrvatskega borca« Joe Matošić, urednik »Slobodne hrvatske svjesti«, bivši frater Slovič in več drugih. Vsi so govorili o potrebi, da se Hrvatska »osvobodi«, in da postane »samostojna država«. Oblast ni intervenirala.

Po pogrebu so se udeleženci strnili v sprevod in korakali nazaj v mesto. Ker je davi naročil notranji minister Nastas Petrovič načelniku zagrebske policije, da je osebo odgovoren za vzdrževanje reda in miru, ni dovolila policija manifestantom dostopa na Jelačićev trg. Demorstranti pa so se vseeno po ovinkih petofkli na Jelačićev trg in napadli Veliko Kavarno, ki so jo deloma demolirali, razbili šipe in ogledala in povzročili lastniku škodo nad 60 tisoč Din. Policija je nastopila in razpršila manifestante, ki so pa kasneje hoteli priti na vogel Gunduličeva in Kukovičeve ulice, kjer se je pred sinočnem vršil spopad, in tam priselili osveto za umor Zovka. Policija pa je preprečila poskus in razpršila demonstrante. Redarji so bili ves dan v pripravljenosti in ojačeni z vojaštvom.

Značilno je, da trde manifestantje, da niso hoteli razbiti Veliko kavarno na škodo lastniku, ampak le zato, ker se v njej shajajo Orjunaši. Lastnik kavarne že več časa dobiva grozilna pisma, v katerih mu prete, da bodo razbili kavarno. To se smatra kot posledica hujskaške pisave »Hrvata« proti njemu.

Kompromisni predlogi v Londonu

ZOPETNA ODGODITEV POVABILA NEMČIJE. — PRIHOD REPARACIJSKE KOMISIJE. — OPTIMISTIČNO PRESOJANJE V BERLINU. —

London, 30. julija. s. Francoski strokovnjaki so izdelali osnutek protokola, ki bo predložen odboru za prestopke in sankcije. Značilno v francoskem predlogu je to, da se v sledečih slučajih za teka k razsodišču: 1.) če se zastopniki reparacijske komisije glede ugotovitve nenškega prestopka ne morejo sporazumeti; 2.) če nemški industrijalci ne izpolnijo svojih pogodbenih obveznosti glede stvarnih dajatev (take konflikte bi v prvi instanci do leta 1930. urejevala reparacijska komisija in pozneje odbor, ki bo dajatev finansiral); 3.) kot apel proti vsaki odločitvi reparacijske komisije ali njenega odbora, s katero se omejujejo plačila v gotovini pod naslovom reparacije.

Francoski in belgijski strokovnjaki so sporazumno s italijanskimi izdelali načrt glede vojaške izpraznitve Poruhrije, ki ga preveva isti metodični duh, kakor načrt konference glede gospodarske izpraznitve. Ta načrt predvideva umik zvezniških čet iz rensko - westfalske kotline v razmerju z komercializacijo nemških dolgov, t. j. izpraznitve v postopnih etapah in v razmerju s kritjem železniških obligacij v višini 5 milijard zlatih mark.

Pariz, 30. julija. j. Člani reparacijske komisije, ki so se nahajali v Parizu, so danes popoldne odpotovali v London. Komisija je danes dopolne prejela brzojavko v Londonu bivačega angleškega zastopnika Bradburyja ter takoj nato sklenila odhod v London. V podučenih krogih zatrjujejo, da bo reparacijska komisija iz Londona pozvala nemško vladno, da naj čim prej odpošlje svoje zastopnike v London.

Berlin, 30. junija. j. Povabilo nemške vlade na londonsko konferenco je bilo že tretjič odgojeno. Očividno vodje de-

legacij niso računali s to zamudo, ker je znano, da sta Herriot in Macdonald računata najkasneje s 6. avgustom na konec konference. V Berlinu so z gotovostjo pričakovali, da bo povabilo dano nes izročeno in da bo nemška delegacija že v petek odpotovala. Vsekakor ta nova odgoditev v berlinskih merodajnih krogih ni izzvala nerazpoloženja, ker so prepričani o težkočah, ki jih je treba premostiti na konferenci. Konferenca je svoje delo ogromno razširila. Tudi dejstvo, da je Herriot v lastni delegaciji zašel na odpore, ni presenetilo.

Kljub vsemu temu so v Berlinu glede poteka in uspehov konference polni upov. Ne dvomijo skoraj, da bo prišlo do sporazuma med zavezniški samimi kakor tudi med zaveznički in Nemčijo. Najvažnejše dejstvo je, da je Herriot načeloma pripravljeno, postopoma izprazniti Poruhrije. Vprašanje pa ne bo rešeno v okvirju konference, temveč v direktnih pogajanjih z Nemci.

HUGHES PRIDE V BERLIN.

Berlin, 30. julija. j. Ameriški državni tajnik Hughes bo prispel prihodno nedeljo iz Pariza semkaj. Obisk ameriškega državnega tajnika hlikakor ne velja londonskim pogajanjem, kar sledi že in tega, da je bil obisk napovedan in dogovorjen za čas, ko se je moralo domnevati, da bodo dela konference v Londonu toliko napredovala, da bi bila nemški državni kancelar in zunanji minister že v Londonu. Državni tajnik pride v Berlin, ker se na svoji turneji po Evropi ne če izogniti Berlinu. Ni pa izključeno, da se bo na sestanku med državnim predsednikom, kancelarjem ter zunanjim ministrom na eni ter Hughesom na drugi strani govorilo tudi o londonski temi. Obisk bo trajal dva dni.

KRALJ ODPOTOVAL NA BLED.

Beograd, 30. julija. p. Od režimskega časopisja naznanjena važna seja ministrskega sveta pod kraljevim predsedstvom se ni vršila. Kralj je zvečer odpotoval na Bled.

PROTIBOLJŠEVIŠKA KONVENCIJA MED JUGOSLAVIJO IN BOLGARIJO.

Sofija, 30. julija. r. Vladni list «Slobodna Reč» piše v zvezi z vestjo, da se vodijo med Beogradom in Sofijo pogajanja za protiboljševiško konvencijo, da so se začela pogajanja na pobudo češko-slovaškega zunanjega ministra dr. Beneša, ki je zato, da se doseže sporazum med Čečkoslovaško, Jugoslavijo, Rumunijo, Bolgarsko in Madžarsko v tem smislu. Zato je bil dr. Ninčić na Dunaju in zaprosil avstrijsko vladno v imenu sosednih držav, da prepove akcijo boljševiške centralne na Dunaju, od koder se vrši v glavnem propaganda na Balkanu.

POLOŽAJ NA BOLGARSKEM IN V RUMUNJI.

Bukarešta, 30. julija. r. Po tukajšnjih vesteh je položaj na Bolgarskem zelo kritičen. Zatrjuje se med drugim, da podpira komunistično gibanje v deželi Rusija in da je treba razumeti tudi najnovejši napad bolgarskih komitašev na jugoslovanske mejo kot posledico dogovora med voditeljem makedonskimi, Aleksandrovom in sovjetskim delegatom Rakovskim.

Napeti položaj na Bolgarskem mora vzbujati tudi na Rumunskem vznemirjenje, ker ima Rumunija na besarabski meji za svojim hrbtom Rusijo. Iz tega razloga se razlaga tudi obsedno stanje, ki je bilo proglašeno pred par dnevi.

Obisk angleške mornarice

Angleško brodoge kot gost naše mornarice.

Kotor, 30. julija. r. V Boko Kotorsko je priplulo predvčerašnjim angleško sredozemsko vojno brodoge, obtoječe iz štirih velikih ladij. 13 torpedov, ene pomožne ladje in ene ladje za pomorska letala. Ob 4. popoldne so zavozile ladje v zaliv in se zasedrale pred Tivtom. Jugoslovanski minonosec «Jastre» je pozdravil Angleže s 15 topovskimi streli, nakar se je angleška admiralska ladja, dreadnought «Iron Duke», zahvalila za pozdrav tudi s 15 streli. Na obali se je zbralo veliko število prebivalstva. Postavljena je bila tudi častna četa mornarjev z godbo. Razen drugih visokih častnikov so pričakovali goste poveljnik druge armije general Smiljančič, poveljnik Boko Kotorske general Milojevič, kontra admiral Wickerhauser in poveljnik tretje pomorske oblasti Vučer, ki so pozdravili Angleže na admiralski ladji. Gostje so vrnili poset na «Jastrebu», nakar so naši častniki šli na «Iron Duke». Zvečer se je vršil v Oficirskem domu banket na čast angleških častnikov. Angleško brodoge ostane v Boki Kotorski tri dni, potem pa odpluje v Dubrovnik.

SILNA POPLAVA NA KITAJSKEM.

Dva milijona ljudi brez strehe. Berlin, 30. julija. j. Listi poročajo po new-yorskih «Times» o katastrofalni poplavi na Severnem Kitajskem. Nad tisoč krajev je preplavljenih. Mesto Tientsin je zelo ogroženo. Brez strehe je dva milijona ljudi. Na več krajih so prekinjene prometne zveze. Škoda je ogromna.

Restavracija klero-komunističnega režima v Ljubljani

IMENOVANJE DOSEDANJEGA KLEROKOMUNISTIČNEGA ŽUPANA ZA GERENTA. — PRVI DEMONSTRATIVNI ZBOR KOMUNISTOV V LJUBLJANI. — KOMUNISTIČNI CILJI DR. KOROŠČEVE STRANKE. — KORUPCIJA IN SLEPARSTVO CRNO-RDEČE KOALICIJE NA MAGISTRATU.

Včerajšnji «Slovenec» poroča iz Beograda, da je minister notranjih zadev podpisal ukaz, s katerim se vladni komisar za Ljubljano dr. Viljem Krejčič razrešuje poverjene mu dolžnosti, za gerenta pa postavlja bivši od Leninove «Zveze delovnega ljudstva» izvoljeni župan dr. Perič.

«Slovenec» piše, da se je ta korak zato izvršil, ker ima notranje ministrstvo poročila v velikih nepravilnostih in protizakonitostih, ki so se dogajale na magistratu, odkar je bil ljubljanski občinski svet razpuščen.

Predvsem treba ugotoviti, da je nesramna laž škofovega lista, da so se godile na mestnem magistratu pod dr. Krejčičem kakšne nepravilnosti in protizakonitosti. Ljudje, ki imajo toliko mase na svojih glavah kakor klerikale, imajo kaj malo povoda, pisati laži o nerednostih na magistratu. Le počakajte in davkoplačevalci bodo kmalu zvedeli.

kako ste slepili javnost s fiktivnimi poročili.

kako ste z neodpustljivo lahkomišelnostjo delali dolge na povsem nedopusten način,

kako ste zlorabljali mestne naprave in uganjali korupcijo pri oddaji služb in dela.

Zvedelo bo tudi mestno delavstvo, kako ste kot svetohlini prijatelji delavcev zapravili fond bolniške blaginje

in fond za starostno zavarovanje.

Javnost bo gledala, v kake svrhe je služil ubožni fond in bo strmela, da je to, kar je natisnjeno na listkih za pobiranje davčnine na nočni obisk gostiln in kavarn, neresnica in od vas za varanje javnosti uvedena goljufija.

Nepravilnosti in nezakonitosti, o katerih poroča škofov list, pa so le slepilo za slovensko javnost in slenarstvo, namenjene za visoke in najvišje kroge v Beogradu. S tem, da so klerikale prelagali — do sedaj je g. Krejčič vedno gerent in nima še nobenega dekreta, da je razrešen — prejšnjega župana za gerenta, so hoteli Slovenecem demonstrativno pokazati, da sedanjí vladni režim direktno podpira komuniste. Kako pravilno je to shvačanje, dokazuje dejstvo, da sklicujejo komunisti za nočjo v mestni dom javen shod, da se ob tej priliki pod pretekcijsko SLS norčujejo iz zakona za zaščito države.

Istočasno, ko klerikale delajo, da restavrirajo klero-komunistični režim v Ljubljani, grdi jo na vso moč komandanta žandarmerije, gonijo državne zveste in vdane uradnike, da bi kar najhitreje ustvarili v Sloveniji vse predpogoje za klero-komunistično in federalistično republiko. To in samo to so cilji dr. Koroščeve stranke. Vsa dejanja so sedaj posvečena tem ciljem. Kdor tega ne vidi, je slep.

Pred desetim leti

31. julija 1914.

Splošna mobilizacija v Rusiji. — Izjemno stanje v Nemčiji.

V Rusiji je bila razširjena ta dan do tedanja delna mobilizacija v splošno mobilizacijo za vso državo. Prav tako je tudi Avstro-Ogrska razglasila istočasno splošno mobilizacijo. V Nemčiji pa se je proklamiralo stanje vojne nevarnosti («Kriegsgefahrzustand»), ki je dovoljevalo takojšnje vstopljanje rezervistov in zaporo državnih mej; če se to stanje ne more imenovati še mobilizacija, pa je gotovo uvod v mobilizacijo samo. Hkrati pa je Nemčija izjavila v Petrogradu ultimativno, da ako Rusija v roku dvanajstih ur ne preneha z mobilizacijo, bo Nemčija razglasila splošno mobilizacijo.

Vojna furija pa je prehajala dalje ter povzročila najprej silno vznemirjenje in strah pri neposrednih sosedih, v neposredni bližini bodočih strašnih bojišč. Dne 31. julija se razglasi splošna mobilizacija v Belgiji, a Holandija in Švica odredita priprave za mobilizacijo.

Diplomacija je tedaj končala svoje delo in na njeno mesto so stopala vojaška sredstva. Prišel se je splošen prehod v vojno.

Tudi pred desetim leti

«Na Srbel»

Tako se glasi debelo tiskani glavni naslov «Slovenca» št. 172 z dne 31. julija 1914. Za tem naslovom sledi cela stran vesti, povzetih po dunajskih in peštanskih novinah ter uradna poročila, ki so sila gostobesedna, da prikrijejo, da se pravzaprav ni nič zgodilo. Muziko dela seveda ton. Ista uradna poročila brez debelega tiska, brez lastnih dostavkov, brez «garnirung», iz lastnega nagiba dane, bi delovala povsem drugačno, s hoparno. Iz «Slovenca» pa diha iz vsake vrste besno sovraštvo do Srbov in krvavi vojni bes, pohlep po krvi, obenem pa želja udariti po slovenskih naprednjakih in jugoslovenskih nacionalistih. V Zemu nu n. pr. so tako-le praznovali pričetek vojnih operacij. Na enem monitorju z nemškimi moštvi je oficir govoril nemški govor in moštvo je klicalo «Hoch», na drugem pa enako Madžari. Da so tudi Hrvati dobili pravico, je hrvatski topovski mojster sprožil prvi strel. Zadnji stavek je v «Slovencu» debelo tiskal. Okrog porušenega mosta med Zemunom in Beogradom je bilo nekaj streljanja. «Srbji so imeli ogromne izgube, naše izgube so malenkostne». Tudi ta stavek je debelo podrt.

V listku bereš «pesem slovenskega junaka», ki je pravo bludilo pijanega hujšaka, ki misli, da je pesnik: «In kadar je v gori divjal — junak čez slemena — in javor in bor strepetal — pred njim na kolena. — A jaz sem zavriskal v šumenje valov — kakor da bi od zmage domov». V tistih časih je marsikaj postalo popularno, da «Slovenec» vojna hotljivost se je pa celo njegovim lastnim pristašem «gravžala», da si te «himne» tako dobro zapomnijo, kakor ono z dne 27. julija, ki je dekretirala:

«S kanoni vas pozdravimo, vi Srbi, dom hladni vam postavimo ob vrbi!»

V dnevnih novicah je slično kakor danes razpasen denuncijantski in hujšaki duh. «Veselska propaganda se ne miruje. Veselbi pokušajo širiti svojo propagando na deželo, posebno zaradi takih ljudi, ki so z brezvestnimi svojimi simpatijami do Srbije povzročili vse dogodek, hujškajo proti naši stranki, ki jim je napoti zaradi svojega odkritega patriotskega nastopa. Pozivljamo ljudstvo naj nam vsakega veselskega hujšaka naznani — poskrbeti bo treba, da se ta zalega na Slovenskem popolnoma zatre». — Kakor čujemo, je bil aretirani realce Alojzij Klemencič, ker je nagovarjal rezerviste, naj ne streljajo na Srbe. V omoški zepor so pripeljali posestnikov ga sina Petra Krahonja zaradi istega delka, skozi Ljubljano pa so peljali dve elegantni dami zaradi klicov «Zivela Srbija». Ustavljena sta v Zagrebu oba lista hrvatske s srbske koalicije. Pokret in Srbobran. Zaprt je predsednik hrvatskega sabora Srb Medaković, zaprti so trije bratje Pabičevići, tudi poslanec Svetozar Pribičević. Prišli so jih na Reki, ko so čez mesto bežali. «Poslanec Teglav je pripeljal v Celje k straži nekake fanta, ker je klical: Zivela Srbija!» Pri Ptuju je vojaška straža našla pri mostu nek zavoj in 200 škofčij vžigale, last župana Leopolda Vidovica iz Gorjanskega vrha pri Ptuju. Moža so zaprli itd.

Nadalje pa javlja «Slovenec» z naslodo, da je vse aritiran, ustreljen itd. Končno zopet «Pozivamo opetovano ljudstvo, naj pri zasledovanju sumljivih oseb gre oblasti na roko». Obenem poroča «Slovenec», katera društva so razpuščena. Seveda le liberalna, kakor Škola. Prosvetna itd. in pa socialistična. Zato pa je naša zvestvo pokazalo kakor vedno. Tudi sedaj obhajevanja vredno poštovanost in je vojakom brezplačno delo škapulirje.

Razpusti, konfiskacije, razgrajanja, hujškanje na denuncijantstvo, vsa ona žalostna slika klerikalno-avstrijske Slovenije, ki ostane najbolj temna in sramotna točka v zgodovini našega plemena. Ne pozabimo pa, da so v SLS bili poleg takratnega voditelja in nekaterih njegovih nazvesteljih tudi vsi oni, ki so danes v njenem vodstvu in med pristaši, ne samo kakšen Teglav ali Pihar, ki sta

v teh dneh izrečno imenovana ali Pavle Cvenkelj, ali drugi klerikalni miljenici one dobe, marveč prav tako vsi do zadnjega, vsi kojih imena se svetijo danes v prvih klerikalnih vrstah, sedanja njihova druga in tretja garnitura, izkratka cela današnja klerikalna stranka, in vsi so ali aktivno sodelovali ali pa molče odobraval vae počenjanje in pisanje in nikdo ni proti njemu le s pristom gnil, nikdo ni tega besa niti poskušil nevtralizirati, vsi so ga odobraval s krvavo peno na ustih.

Kdo veruje, da so se tekom zadnjih deset let lečje prelevili v jagojeta? Da takšno prelevljenje ni mogoče, in da si je volk samo obelkel odrito jagnječe krzno, dokazuje dan na dan sedanjí oficioziz režima, «Slovenec» iz leta 1924. Na zunan takrat vladin in danes vladin, na znotraj pa obakrat jednak.

Boljševiki in makedonstvujušči

Londonske «Times» razpravljajo v dopisu iz Sofije o bivanju Todor Aleksandrova v Londonu, kamor je prišel direktno iz Sofije in sicer dne 30. maja. Že 1. junija pa se je napotil iz Londona zopet na Balkan. Njegov cilj je bil, kakor trdi imenovani dopisnik, da najde pomoč pri sovjetski vladi zoper preganjanje Makedoncev v Bolgariji in Jugoslaviji. Sovjetski delegat v Londonu, Rakovski, mu je baje obljubil pomoč, da osvobodi Makedonijo, toda samo pod pogojem, da ostane makedonska organizacija nevtralna v borbi med bolgarskimi komunisti fer zemljedelci na eni in Cankovovo vlado na drugi strani. Ako bi eksekutivni odbor makedonstvujuščih odobril ta sporazum tedaj bi postal položaj bolgarske vlade zelo težaven.

O gornji vesti so izrazili beograjski listi največje skepso. Sodiijo, da je omenjeni dopis inspiriran od bolgarske vlade. Da-li je bil Todor Aleksandrov zares v Londonu ali ne, tega ni mogel doslej še nihče ugotoviti. Sodi se, da je cilj tega dopisa, pa tudi potovanja Aleksandrova, ako se je res izvršilo, da se pokaže Angležem, v kako veliki nevarnosti se nahaja Bolgarska pred boljševiško agitacijo in da jej je treba čim hitreje priskočiti na pomoč. Taka pomoč bi bila dovoljenje, da si vzdržuje zopet stalno vojsko in pa odpis vojnih dolgov.

Pri vsej tej skepsi pa se vendarle v poslednji dobi vedno česče ponavljajo glasovi, ki govore o dogovorih med komunisti in makedonstvujuščimi. Da ni lahka stvar doseči stvarnega sporazuma med prvimi in drugimi v Bolgariji sami, je jasno, saj se je komunistični prevrat ponesrečil samo vsled brezobzirnega nastopa čet makedonstvujuščih, ki so stavile svoje sile v polni meri v pomoč meščanski vladi Cankova. V Bolgariji se kratkoma obo skupini izključujeta in skoro da si je nemogoče predstavljati na kakem temelju in na podlagi kakih kompromisov bi se mogli sporazumeti. Po drugi strani pa se vidi, da hoče boljševiška vlada izrabiti sleherni priliko, kjer bi se dalo s podpiranjem subverzivnih, nezadovoljnih skupin oslabil položaj sedanjih držav in sedanjega reda v srednji in balkanski Evropi. Zato bi jim tudi element, kakor so makedonstvujušči, mogel iti prav dobro v njihove račune. Po drugi strani pa bo boljševiški denar seveda najizdatnejše služil akciji Todor Aleksandrova.

Vzpriče tega je zelo mogoče in zelo verjetno, da podpirajo sovjetski emisarijski komitsko akcijo Todor Aleksandrova, v kolikor je naperjena zoper Jugoslavijo, dasi so njegovi nasprotniki, kar se tiče razmer v Bolgariji sami. Saj navsezadnje ni brezpogojno treba, da se obe skupini sporazumeta najprej doma v Bolgariji; tudi pred eventualnim takim sporazumom morejo boljševiki podpirati Aleksandrova že samo iz namena, da poskusijo oslabiliti najmočnejšo balkansko državo — Jugoslavijo. Tako postopanje bi odgovarjalo današnjim, povsem negativnim težnjam sovjetske Rusije napram razmeram v Evropi.

Politične beležke

— Službeni čemanti «Slovenčevih» fantazij, «Slovenec» in tudi drugi refinski listi so naznanjali, da bo nova vlada prišla tudi v zunanji politiki hoditi povsem nova pota. Klerikaleci so se trkali na prsa, češ pred nami bodo sedaj dobili Angleži respekt in Italijanom domo že pokazali. Skoraj istočasno je dal g. MacDonald v Beogradu izročiti pravcati ultimatum glede lausanske mirovne pogodbe. Širokoustenje glede Italije, pa je dalo zunanemu ministru povod, da je označil vse vesti, kakor da bi nova vlada hotela zapustiti linjo dosedanje politike napram Italiji, kot izmiselnost. Pri tem je zaprosil časopisje, naj si bo svesto svoje odgovornosti v pogledu zunanje politike ter je v ostrem nasprotju z gosledanjem režimske klerikalne štampe povdaril, da se naša zunanja politika ne bo premenila. Kar se odnosi na napram Italiji tiče, je nova vlada pozdravila g. Mussolinija s posebno brzojako, na katero je tudi že prispel prisrčen odgovor italijanskega ministrskega predsednika Dr. Korošec je torej, kakor izgleda, glede g. Mussolinija povsem drugačnega mnenja nego «Slovenec». Enodušnega mnenja pa je vsa poštena javnost o klerikalcih.

— Tra-tra-tra pošta se pelja ... Tako piše včerajšnji «Slovenec», kakor bi za večne čase bil vpeljan režim Brejceve, Remceve, Koroščeve, Nastasove Petrovičeve in podobnih veličin. In tako nesolidne in

nesigurne vlade, kakor je današnja in morda še jutrišnja, Jugoslavija se ni imela. Vsa politično trezna javnost ji preprokuje skorajšnji žalostni konec. Blok je dobil vlado samo zato, ker je obljubil, da bo pod njegovo vlado skupščina delala. To delo se bo pa sestojalo — po «Slovenčevem» napovedovanju — v tem, da se bo razbijalo nacionalne organizacije, ustvarjalo korita — poseben ministrski komitet je bil za to ustanovljen! —, preganjalo politične nasprotnike itd. Ne, «Slovenec», v Jugoslaviji ne bodo avstrijski ostanki preganjali organizacij in oseb, ki so privrženci narodnega in državnega edinstva! Ti ostanki so postali preveč predrzni in se trkajo na prsi, češ, mi smo vlada! Smo radevedni kaj porečejo potem, ko — ne bodo več vlada.

— Davidovičeva vlada boče volitve? Predno je dobil federalistični blok vlado, so se klerikalci, davidovičevci in drugi blokaši bali volitev, kakor hudič križa. Na vse mogoče načine so dokazovali delazmožnost parlamenta in g. Davidovič je dobil od kralja sestavo vlade šele potem, ko je izjavil, da bo imela njegova vlada dovolj zaslonbe za trajno delo v parlamentu. Ako bi federalisti kralju povedali, da hočejo volitve, bi vlade nikdar ne dobili. Zato pa je tembolji zanimiva vest, ki jo oficijelni tednik SLS, «Domoljub» priobčuje koncem članka, v katerem razpravlja o novi vladi. «Domoljub» pozivlja namreč pristupa SLS k vztrajnosti, češ, da «vse kaže, da bomo kmalu klicani pred volitve skrinice». «Domoljub» je v takih stvareh navadno točno informiran in njegovo pisanje dovoljuje le dve možnosti: ali SLS sama čuti, da je Davidovičeva vlada na tako šibkih nogah, da ji je odmerjen le zelo kratak čas življenja, ali pa nova vlada skuša izigrati krono ter s primernimi manipulacijami doseči razpis novih volitev in volilni mandat za njih provedbo. Vsekako je «Domoljubova» pisava o tem, da vse kaže, da stojimo tik pred novimi volitvami» zelo interesantna.

Borza

30. julija:

ZAGREB. V efektnih tendenca zelo slab. Promet zelo slab. — V devizah je bila tendenca spočetka čvrstjeja, a je proti koncu oslabela. Tečaj posameznih deviz pokazujejo neznaten porast in to deviz na Italijo, Dunaj in London, do čim se je deviza na Švico dvignila na svojo višino, ki jo je imela pred nekaj dnevi, in je zaključila s tečajem 1560. Blaga je bilo dovolj na tržišču. Narodna banka je intervenirala v čehih na Italijo, London in Švico. Kljub koncu meseca je bil promet slab. Trgovalo se je največ v devizah na London in Švico. Notirale so devize: Amsterdam 3200 do 3230, Dunaj 0.1180 do 0.1190, Bruselj 382.5 do 387.5, Budimpešta 0.007 do 0.117, Bukarešta 35.15 do 35.15, Italija izplačilo 363.5 do 366.5, ček 363.25 do 360.25, London izplačilo 370 do 373, ček 369.75 do 372.75, New-York kabel 0 do 84.5, ček 83.5 do 84.5, Pariz 428.5 do 433.5, Praga 248.5 do 251.5, Stockholm 2227.5 do 2242.5, Švica 1552.5 do 1562.5; valute: dolar 82.6 do 83.6, aK 0.1182 do 0.1202, belgijski frank 0 do 375, KČ 246.5 do 249.5, francoski franki 422 do 427, mK 0.11 do 0.12, lira 361.5 do 364.5; efekti: bančni papirji: Primorje 70 do 0, Trgo 33 do 34, Hrvatska 41 do 43, Eskompta 122 do 123, Kreditna Zagreb 123 do 127.5, Hipo 62.5 do 63.5, Jugo 110 do 114, Ljubljanska kreditna 220 do 250, Proštediona 915 do 925, Etno 123 do 126, Slovenska 108 do 110, Šepka 139 do 140; industrijski papirji: Eksploatacija 0 do 112, Dubrovačka 0 do 740, Goranin 0 do 150, Sečerana 996 do 1005, Isis 71 do 74, Narodna šumska 0 to 82.5, Nihag 0 do 90, Gutmann 765 do 770, Slavonija 92 do 93, Strojne 150 do 0, Trbovlje 0 do 500, Vevče 0 do 140, državni papirji: 7 odst. posojilo 65 do 65.5, 4 odst. agrarne 26 do 26, Vojna vlada 121 do 122.5.

BEograd. Poslovanje na curiški bazi 6.625. Tendence v splošnem nespremenjena, edino v devizi na Švico nekoliko čvrstjeja. Narodna banka je intervenirala v devizah na Italijo (20.000), London (400.000) in Švico (30.000). Blaga je bilo dovolj. Po borzi je bila tendenca nekoliko čvrstjeja. Notirajo devize: Amsterdam 3.20 do 3240, Dunaj 0.118 do 0.1187, Bruselj 0 do 388, Budimpešta 0 do 0.11, Bukarešta 36.25 do 36.75, Zvenova 1560 do 1567, London 370.5 do 374.4, Milan 364.5 do 365, New-York 84 do 84.25, Pariz 426 do 427, Praga 249.5 do 249.75, Sofija 61 do 0; valute: lei 37 do 37.5; termini: London za 31. avgusta 375.4, New-York za 9. avgusta 34.15, Praga za 15. septembra 249; efekti: 7 odst. posojilo 67 do 67.5, 4 odst. agrarne 26.5 do 27.5.

CURih. Beograd 6.45, New-York 541, London 23.78, Pariz 27.25, Milan 23.40, Praga 16, Budimpešta 0.0069, Bukarešta 2.25, Sofija 3.92, Dunaj 0.0076375.

TRST. Beograd 27.40 do 27.65, Dunaj 0.0320 do 0.0330, Praga 68.30 do 68.70, New-York 23.05 do 23.15, dinar 27.40 do 27.65, 20 zlatih frankov 88.50 do 89, uradni tečaj zlate lire 446.55.

DUNAJ. Beograd 842 do 846, London 312.00 do 313.00, Milan 3064 do 3076, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3547 do 3563, Praga 2100 do 2110, lire 3070 do 3090, dinarji 835 do 841.

PRAGA. Beograd 40.45, Dunaj 4.705, Rim 147, New-York 53.95.

BERLIN. Beograd 4.98, Dunaj 5.01, Milan 18.10, Praga 12.80, Pariz 21, New-York 4.10.

NEW-YORK. Beograd 118.75, Pariz 499, Milan 423.50, Praga 296.50, Dunaj 0.14125, Budimpešta 0.12.

Prva zmaga klerikalne avtonomije

ODSTAVLJANJE IN NASTAVLJANJE OBČINSKIH GERENTOV Z MINISTRSKIMI DEKRETI.

Komaj so klerikalci vstopili v vlado, že so se iz divjih avtonomistov pretvorili v najostreje centraliste. Pričeli so urejevati občinske zadeve kar potem notranjega ministra. Kor je ta resort v rokah gospoda, ki nima pojma o komplicirani zakonodaji naše države, jim je seveda rad ustregel. Včeraj je «Slovenec» s triumfom naznanil vest, da je notranji minister odstavil gerenta ljubljanske občine dr. Krejčiča ter na mesto njega imenoval za gerenta bivšega župana, klerikalnega zaveznika, sicer «socialista», dr. Periča.

Zakon, t. j. voljavni občinski red, povsem jasno določa, da gerenta nastavlja in odstavlja šef deželne (odnosno sedaj oblastne) politične uprave. Toda kaj zakon, če se klerikalcem drugače hoče. Kaj avtonomija, če sedi

g. Korošec v centrali.

Ko so bili klerikalci komandanti na deželni upravi v Ljubljani, so razjurlili vse avtonomistične naprave ter «po-državili» zadnjo urvico avtonomnega deželnega premoženja, da so mogli z njim razpolagati po prosti volji. Ko so sedeli v prvih jugoslovenskih vladah, so klerikalni ministri na vso moč forsirali največjo centralizacijo, ko so pa zleteli ven, so bili navdušeni za avtonomijo. Tudi tokrat se ponavlja stara igra. Sedaj nastavlja jo občinske gerente z ministrskimi dekreti in jutri bodo prenesli sploh vso upravo Slovenije v Beograd, od njih tolikokrat prokleti Beograd, ki pa je danes tako sladak, ko sedijo tigri kakor volčki pri njegovih jastih.

Uradništvo in klerikalci

Klerikalci se prezgodaj veselijo preganjanja naprednega uradništva.

Klerikalci delajo liste, katere državne uslužbenice bi odpustili ali upokojili. A stvar ne pojde tako lahko, ker imamo Državni svet, ki deluje in son pravico.

Učiteljem ne morejo blizu, ker jim je že po dosedanjem zakonu zanjuna stalnost in enpremišljivost.

Tako tudi sodnikom rednih sodišč. Glede drugih državnih uslužbencev se klerikalni teroristi tolažijo s čl. 234., čimovniškega zakona, ki suspendira «stalnost» do 1. septembra 1926. Toda suspendacija stalnosti ne daje vladi pravice, da uradnike premešča in upokojuje po slobodni volji. Razlika med «stalnostjo» in «časnostjo» je potegnjena s povsem drugih kriterijev. Da bi bili vsi državni uslužbenici, ki jim je po členu 234. odvzeta stalnost, dano: še «časni», tega pač nihče resno ne more trdit. Kaj je zakonodavec hotel povedati z nenadno interopoliranim členom 234., o tem si večina pravnikov zaman beli glavo.

Člen 141. veli, da se «državni uslužbenec ne sme upokojiti, preden dovrši število službenih let, potrebnih za dosego polne pokojnine», razen izjemnih primerov, ki jih navaja člen 141. Nikjer ni povedano, da k pojmu stalnosti spada neupokojljivost. Z ozirom na nejasnost člena 234. in zvezo s členom 224. pač ni možno v suspendaciji stalnosti videti suspendacijo neupokojljivosti, ampak največ suspendacijo nepremestljivosti, razen tega pa tudi raznih drugih s stalnostjo vezanih ugodnosti. Ne more se tajiti, da bi se dalo v suspendacijo «stalnosti» položiti tudi ta zmisel, da se lahko v tem času vsakega činovnika upokoji, a nejasnost, zagrešena od zakonodavca, pač ne more iti prizadetemu v kvar, ko gre za omejitve obtege v zakonu priznanega načela. Državni svet se v razlagi člena 234. drži stališča, ki je prijazno pravcem uradništva, kakor je to ves zakon do «Prehodnih odredb».

Penzioniranje državnih uslužbencev torej ne pojde. Kdor bi padel pod upokojitev, se pritoži na Državni svet, sicer pa naj z ozirom na člen 234. pazi, da mu bo po stari pragmatiki v primeru upravičene upokojitve priznana pokojnina na podlagi poslednje plače t. j. plače, ki jo prejema po novem zakonu. Tudi v tem primeru poskrbi, če ne gre drugače, za remedium pritožba na Državni svet.

Ravno tako je izključeno, da se uradniki staviijo «na razpoloženje», ako

za to ni po zakonu predvidenih pogojev.

Nova vlada se bo zaradi preganjanja uradnikov prav kmalu nahajala pred Državnim sodiščem, ki bo že znalo privesti zakon in pravico do zmage.

Višek laži in obrekovanja

«Slovenec» bi očitno najraje v 24 urah obesil na kostonje ljubljanske «Zvezde» vse one uradnike, ki imajo sicer najboljše kvalifikacije, so objektivni in pošten, a imajo pogreško, da niso člani nobene stranke in tudi ne člani SLS. Za zagovornike «zakona, miru in poštenja» zastopuje samo to dejstvo, da postavijo uradnika na proskripicijo.

Tako se je tudi včerajšnji «Slovenec» sprivil v svojem perfidnem uvodniku nad velikega župana dr. Vilka Baltiča iz same hudobije in pokvarjenosti. «Slovenec» piše, da se je «pod Baltičem prvič v zgodovini slovenskega naroda začelo bratormno klanje med Slovenci z moralno in materialno podporo državne oblasti». To laž škofovo glasilo še debelo podčrta in na tej sleparski primesi vodi proti dr. Baltiču nadaljno divjaško gonjo.

Nočemo opozarjati na Zalosko cesto, kjer je pod dr. Brejčevim upravo res prvič tekla slovenska kri po krivdi slovenskih oblastnikov, pač pa spominjamo na Trbovlje, kjer so se dogodki, ki jih «Slovenec» pripisuje Baltičevi upravi, odigrali pod upravo g. Sporna, ki je bil takrat kot veliki župan eksponent SLS in je sedaj zopet njen kandidat za to mesto.

Tega historičnega dejstva nobeno še tako veliko lopovstvo škofovega lista ne more niti utajiti, niti izpremeniti. Dr. Baltiča spoštujejo tudi vsi klerikalni uradniki, ki čutijo v sebi uradniško dostojanstvo in človeško poštenje, in «Slovenec» je s svojim cinčnim napadom nanj sedaj le znova dokazal, da škofovi klki ni niti za poštenje, niti za pravico.

«Slovenec» obrekovanja na svoji prvi strani ni mogel napisati, ne da bi zanj samega sebe na tretji strani ne lopolil po zobeh. Tamkaj piše namreč o trbovliških dogodkih in o orožniškem poveljstvu ter napada komandanta žandarmerije kot glavnega krivca trbovliških dogodkov, pa pravi, kako vzorno so orožniki nastopili zadnji čas v Žužemberku in na Vrhnikih. Ali «Slovenec» ne ve, da je s to pohvalo dal priznanje baš g. dr. Baltiču? Pa kaj naj še polemiziramo s stekleno v škofovem listu? Treba le malo, malo počakati, pa bo tudi sama sebe zgrizla.

Naročite dnevnik „Jutro“!

Naši kraji in ljudje

Jugoslovenski železničarji na Poljskem

Iz Vilne smo dobili sledeči dopis naših železničarjev, ki se nahajajo na Poljskem:

Jugoslovenski železničarji, ki potujejo v spalnih vozovih svoje države, so došli v Varšavo dne 17. t. m. zvečer. Kakor povsod na Poljskem, je bil tudi v glavnem mestu sprejem kar najprijetnejši in je bil svirala godba jugoslovenske himne. Naslednjega dne smo si ogledali znamenitosti mesta, kakor: Belvedere, grad poljskega prezidenta, grad Lazienki, kraljevi dvorec, muzej, letni grad poljskih kraljev v Wilanowu itd. Zvečer je bil slavnostni banket v dvorani uradniškega kluba, katerega se je udeležil tudi naš poslanik g. Simić, ki je povabil tudi vse udeležence na poslanstvo.

Dne 19. t. m. smo odpotovali iz Varšave. Slovo je bilo najprijetnejše in je bil navzoč tudi poslanik g. Simić. Dne 20. t. m. smo prispeli v Bialowiežo, kjer smo si ogledali praso, ki obsega nad 125.000 ha. Obedovali smo v bivšem carskem lovskem dvorcu. Prav bratski so nas sprejeli tudi v Vilni, kjer so nam priredili dne 21. t. m. po ogledovanju mesta svečan obred, med katerim so se vršile prisojne napitnice. Med drugimi je pel tudi bivši baritonist ljubljanske opere g. Romanowski.

Iz Vilne nas polje pot v Gdansk in Poznanj, nakar se vrnemo v domovino. Med vsem udeleženci vlada izredno razpoloženje in navdušenje nad gostoljubnostjo poljskih tovarišev.

Strahovit požar v Strumici

Mesto popolnoma zgorelo.

O strahovitem požaru v Strumici, ki je izbruhnil dne 28. t. m., se še poroča, da je nastal nenadoma na več krajih v središču mesta. Do mraka je bil centrum mesta že popolnoma uničen. Čeprav je pri gašenju pomagalo vojaštvo in orožništvo, vendar se divjega požara ni posrečilo niti lokalizirati, ker je veter raznašal iskre na vse strani in zažetil ogenj tudi na periferiji mesta. V mestu je nastala strašna panika.

Kotikar se je moglo do sedaj ugotoviti, je nastal ogenj najprej pri neki slaščičarni, poleg katere so se nahajale trgovine z bencinom in petrolejem. Sledilo so močne eksplozije in ogenj se je bliskoma razširil po vsem mestu. Prebivalstvo je pobegnilo na polja, kjer je postavilo šotore. Škoda je ogromna.

Interesantno je, da je to že drugi slučaj, da mesto Strumica popolnoma zgorelo. Prvikrat je bilo leta 1912, po miru v Bukarešti, ko so morali Grki izprazniti mesto in so je pri tej priliki zažgali na starih krajih. Vlada je dovolila ponesrečencem za prvo pomoč pol milijona dinarjev.

Pri kartah...

Ljubljana, 30. julija.

Nekje na poti so se sešli. Priglasili jih je skupaj hudobni duh in pohlep po mamoni, katerega so si hoteli drug drugega iztrgati iz žepov in listnic.

Bili so to trije: Madžar Arpad Kraus iz Osjeka, restavrador v nekem mestecu v Bosni Mirko Manojlovič in potnik neke trgovine dragocenosti in briljantov A. Pastnovič s Sušaka. Preje so se vozili po hrvatskih progah vsak na svojem poslu navezadnje pa so se vendar sešli v Rogaski slatini. Menda so se opazovali že pri črni kavi ter nadalje v raznih zabaviščih, kdo ima bolj rejeno listnico, po čiji je hrepnel eden bolj ko drugi. Navezadnje pa so se le sporazumeli in prišli do sklepa, da si bodo poskusili napraviti malo razočaranje v dobrem ali slabem in sicer na ta način, da se loti-

jo hazardne igre in sicer, da bodo igrali »macao«. Dobro »macao!« Poskusili so v našem lepem rogaškem letovišču, toda bili so moteni in odšli iskati sreče drugam. Torej na Bled! Pa tudi tamkaj se jim ni zdelo varno in končno so se znašli v Ljubljani. Hodili so sprva po mestu okrog, se pogovarjali mirno in dostojno. Nihče ni niti slutil, česa hoče ta trojica drug od drugega.

Včeraj zvečer so odšli v igralno sobo »Emone« in igrali karte. Nekaj časa je šlo tako prilično dobro vsem, nenadoma pa je pričel izgubljati osješki rojak. Oči so bliskale pod roke vsakega igralca, pazilo se je od vseh strani na potek igre, končno pa je bil vendar osješki Arpad totalno »osušen«. Toda divja igralška strast ne pusti v miru niti denarnih »mrličev«, dober znanec je potegnil iz žepa tisočak in igra se je nadaljevala. Toda sedaj ne več v javnem lokalnu marveč v sobi hotela »Slon«, koder je stanoval Pastnovič. Ta je preje ves čas dobival, kar naenkrat pa sta si pričela Manojlovič in Kraus mežikati, kar je imelo za posledico, da je bil Pastnovič poleg prejšnjega profita, okrog 4. zjutraj obran i za svoto 4.800 Din lastnega denarja. Ker pa ni slep in pozna igro oči, se je, ko je položil zadnjo karto, ojnatičil in dejal: »Gospodje prosim moj denar nazaj ali pa... ali pa!«

Ker priligani denar ni šel nobenemu izmed »bitchkarjev« iz rok, je res prišel na konce vseh koncev stražnik, ki je čedno trojico odvedel na policijo. Tam so bili pridržani in oddani v svrhu »razčiščenja« zadeve in preganjanja hudobnega duha sodišču.

Borba z bikom

Takovska ulica v Beogradu je doživela proti koncu prošlega tedna strašno jutro. Ko je solnce pogledalo izza gor in so se začele ulice polniti z ljudmi, se je začel na dvorišču Takovske ulice št. 21 strašen tresk in kmalu nato so sledili kriki iz preplašenih grl in klici na pomoč.

«Kaj se je zgodilo?» so se vpraševali ljudje.

In eni so odgovarjali: »Zemlja se treses. Drugi pa: »Sodni dan je prišel.«

In tako dalje. Bog ve, koliko časa bi trajala še ta ugibanja, da ni posegel v situacijo nov sunek, kateremu je sledilo mogočno puhanje iz nozdrvi. Kmalu nato je bilo videti, kako se je v okno pritličnega stanovanja zagnal ogromen bik, ki je dvigal rep grozeče kvišku in pritiskal svoje široko čelo k zemlji.

Začuli so se klici: »Na pomoč, na pomoč!« Toda na pomoč ni bilo nikogar. Pred bikom so se zaprla vsa vrata, ljudje so zbežali pred njim v stanovanja.

Nastala je strašna tišina. Bik se je še parkrat zaletel v okno; zdrobil stipe, nato pa jo je ubral skozi odprta dvoriščna vrata naravnost na ulico.

Da ne bi tega nikoli storil!

Besna žival se je vzpenjala na zadnje noge, vrtela se je v dvjem krogu, nato pa se je pognala naprej. Pred njo pa so bežali ljudje kakor rumeni listi, kadar jih dvigne vrtnec v zračne višave. Vse se je drlo kakor da mu gre za kožo.

Naenkrat so se pojavili na oglu sosedne ulice štirje žandarji z nasajenimi bajonetmi. Hoteli so bika obrniti nazaj in mu zapreti pot v smer kamor se je napravljal. Toda bik se je brezobzirno pognal med bajonete in če bi se orožniki ne bili umaknili o pravem času, bi jih bil bik podrl na tla in pomandral.

Žival je dirjala naprej, obračala se je iz ulice v ulico, pred njo so bežale ženske, moški in otroci in kmalu so bile ulice prazne, kakor da je na njih vse izumrlo. Trgovci so začeli zapirati prodajalne, veže so se zaklepale, pri oknih pa so stali ljudje z metlami in koli.

Na nekem mestu so zaprli žandarji bika pot z vrvmi. Toda razkačena žival se je zagnala vanje in jih potrgala kakor

niti. Nastala je opasna situacija, kajti bik se ni hotel nikakor pomiriti, še manj pa udati. Izgledalo je, da hoče nabosti na svoje roge vsaj eno žrtev.

Ponavljajoč svoje skoke v krogih je žival dospela na Gunduličev Venac. Tu se je pojavil pred njim mlad mož, opasan z jermenom in z nožem za pasom. Bilskovito je potegnil ostro bodalo izza pasu ter ga zavijtel proti biku. Bik je pogledal kvišku, kakor da ga hoče premeliti z očmi, nato je približal glavo k tlom ter se pripravil na naskok. Že je dvignil rep in se pognal proti svojemu sovražniku — toda mladi mož se mu je izognil s previdnim skokom ter zasadi nož v bikov vrat od druge strani.

Preplašeni ljudje, ki so gledali ta drzen spopad iz svojih hiš, so videli, kako se je žival še enkrat vzpela ter skočila visoko kvišku, nato pa obupano zarigala in se s krvavimi penami na gobcu zavalila po tleh. Radostni živio-klici so zadoneli na čast hrabremu toreadorju in mahoma je bil trg poln zbranega ljudstva.

Ljudje so dvignili mladeniča, ki je zabodel bika, na ramena ter ga nesli po ulici. Toreador je to tudi zaslužil. Da se ni našel on, ki je z enim samim zamahom uničil besno žival, bi se bila zgodila še kdove kakšna strašna nesreča. Tako pa je bilo besne živali konec in mesar, kateremu je ušel bik iz bleva, je naložil zabodeno paro na voz ter jo prenesel v klančino, kjer so še vročega bika deli iz kože.

Dopisi

SMARTNO PRI LITIJI. Nova vlada je naše klerikalce docela podivjala. Svojo zmago so zalili z vinom in žganjem tako, da so v pondeljek zvečer kazali vso svojo oliko po cesti. Vpili so: »Auf biks, sedaj bo šla Orjuna, Korošec je zmagal itd.« Svetovali bi dotičnemu duševnemu pastirju, ki je še pred nedavnim časom grmel proti alkoholizmu, da najprej poudči svoje pristaje, da tudi njim »vudka« škoduje. Res čudno, v cerkvi grmi proti alkoholu, v zadruzi pa ga prodaja ceneje kot drugje. G. kaplan bi imel med našimi klerikalci dovolj posla, da jim zopet uredi njihove zmešane glave.

KAMNA GORICA. Dne 22. t. m. je priobčil »Slovenec« dopis z naslovom »Orjunaš v Kamni Gorici«. Dopisnik je zaval po stari klerikalni navadi, pa naj bo kdorkoli hoče. Evo mu nekaj na uho! Prihod tvojeja »bavbava« na zabavo gasilnega društva res ni bil umesten, vendar pa tebi gotovo dobrodošel, ker bi sicer utonil v gnojnici tvojeja gentlemstva, ki bi ga ne mogli darovati narodu

v srečo, pouk in zabavo. Sedaj pa so ovčice tako srečne in gotovo tudi ti z njimi, klugec. Ime »hlapec« izgovarjaš nekako zaničljivo. Svetujem ti, da se oglasiš vsak dan pri njem, da te pouči, katere domovine sin si. Časa imaš dovolj, zato zberi vsak dan Orle in Orličke okoli sebe in jih pouči, da so kletve, ki jih oni izgovarjajo, grde, čeprav pridejo iz vrst pobožnih mladeničev. Tvoje lažljivo uho, ki je obležalo na bojišču, bomo pa slovesno pokopali, kadar nam ga pokažeš. Junače, ako nočeš nositi imena klugec, odreži si svojega in ga položi na mesto junakov padlih za sveto tloje prepičanje. Za sveto stvar padle lase pa pustimo na bojišču, da segnijejo z lažjo vred. — Resnicoljub.

KROPA. Dopisniku »Slovenca« nekoliko odgovora. Pri nas nikdar ni eksistirala nobena komunistična organizacija, izvzemši klerokomunistov. Prva skrinjica, v katero smo vrgli kroglice vsi naprednjaki brez izjeme, je bila predstaviteljica naprednega delavstva in je številu oddanih kroglic pričalo o splošnem zaupanju Kroparjev do dotične liste. Kljub vsem grožnjam sta dobili obe klerikalni listi samo tri glasove več, vendar pa ne bi prišlo niti do tega, ako se ne bi pozabilo vpisati v volilni imenik 10 zanesljivih protiklerikalnih glasov. Zupnika in njegove podreptnike pozivljamo, naj mirujejo in opuste svoje spletkarije. Z vsakim napadom na nas kopljemo sebi grob. Svojo avtoriteto pa so že sami poteptali. Zupnikove strahovlade in brezobzirne klerikalne politike smo že davno sili. Tudi z blatenjem predsednika JDS dr. Jerzaja klerikalci ne bodo oprali svojih grehov. Za njim stojimo vsi naprednjaki v Kropi in ga bomo branili do vašega poloma.

KRKA. Gasilska veselica, ki se vrši na Krki dne 17. avgusta, obeta biti ena najlepših prireditev. Posetniki prireditve imajo priliko, ogledati si staro znano krško podzemeljsko jamo. Vabimo vsa sosednja društva. — Odbor.

SEMIČ. Telovadno društvo Sokol priredi dne 7. septembra veliko vrtno veselico, spojeno z javno telovadbo in sicer skupno z belokranjskimi bratskimi društvi. Vsa bližnja društva se naprošajo, da omenjenega dne ne prirejajo večjih prireditev. Dne 8. septembra priredi društvo skupno z ostalimi posetniki zlet v slučaju lepega vremena zlet v Radodoh, da si ogledajo tamošnjo moderno tovarno. Podrobni spored se še pravočasno objavi. Vožnja polovična.

GRADAC V BELI KRAJINI. Namesto venca blagopokojni gospe Josipini Mazelle so darovali za občinske reveže in izročili županstvu: gg. Pavel Bren 100 dinarjev, Piletič in Bajc 50 Din, Franc Zelenc 25 Din, Ignac Potočnik 20 Din, Anton Ivec 10 Din, Alojzij Dim 10 Din, Juncz Zupc 10 Din, Matija Marentič 20 Din, Anton Pedzire 50 Din, Janez Vovk, Radoše 10 Din, Jože Marentič 10

dinarjev, Janez Skalar 10 Din, Martin Stipanič 10 Din, Julij Beličič 20 Din, Janez Jakša, mizar, 10 Din, Janko Zupančič 20 Din, Marija Kambič 10 Din, Franc Piletič ml. 10 Din — skupaj 405 Din. Prav lepa hvala vsem, ki so na tak lep način pokazali svoje sožalje nad prezgodnjo smrtjo blage pokojnice!

VOJNIK. Mnogo se govori in piše o orlovskem taboru. Kot stvarni opazovalec moram pripomniti nekaj, česar se nismo slišali. Telovadba je bila bolj podobna »kasperleatru«. Toda pustimo to, zanimivejše je drugo. Da ne bi teater ostal brez krone, je skrbel dični bivši načelnik celjskega, oziroma teherškega Orla, Viktor Lednec, ki se je preveč navdahnjen vinskega duha oprijemal pri orodni telovadbi droga bolj z nosom kakor pa z rokami. Mladi junak naj si le zapomni, da natolcevanja proti Sokolu še nismo pozabili in bi zato za njega pač bilo bolje, da je v nedeljo vtaknil svoj nos kam drugam namesto na drog. Južanski mladič se bo seveda sedaj opravičeval, opral pa se vendar ne bo. Toliko Orlom v album. Društvu pa, ki ima take člane, samo čestitamo. Oh sveta vojska, kje si?

SV. MARTIN PRI VURBERGU. Na vrtni veselici dne 20. julija pri Amerju je kljub slabi udeležbi domačinov ostal čisti pribitek 1000 K za uboge šolarje, za kar pa gre zahvala v prvi vrsti pevskim društvom »Jadrani« in »Zarja«.

MURSKA SOBOTA. Dne 12. avgusta 1919. je jugoslovanska vojska vkorakala v Prekmurje in zasedla ozemlje, ki ga je Jugoslaviji prisodil vrhovni svet v Parizu. Letos obhajamo torej petletnico tega znamenitega dne. Po tisočletnem rojstvu je zasijalo solnce svobode tudi v bivši madžarski kraljevini živemci Slovincem, ki se poprej skoraj zavedali niso, da so ene krvi z brati Slovenci onstran Mure. Slovenski jezik, ki je bil poprej zasramovan, je prišel do svoje časti in veljave in danes, ko se nagiba h koncu peto leto po osvoboditvi, gospodujeta v Prekmurju slovenščina in slovenski živeli. Spomin na dan, ko je naša slavna vojska zasedla Prekmurje, praznuje prekmurški dobrovolci 10. avgusta v Beltincih, narodno najbolj proučenem kraju v Prekmurju. Na predvečer dne 9. avgusta pa se vrši proslava v Murski Soboti, kjer leže na tamkajšnjem pokopališču trupla šestih junakov Hrvatske, ki so ob prvi zasedbi Prekmurja 3. januarja 1919. padli v Murski Soboti.

Kino

Nov francoski senzacijski film. V Parizu predvajajo te dni nov film »L'inhumaine« na tekst slovitega francoskega filmskega avtorja Marcela L'Herbiera. Pariški listi so polni poročil o tem delu, v katerem so uporabljena najmodernejša dekorativna sredstva in ekscentrične dekorativne metode. Senzacija za Pariz je tem večja, ker igra glavno vlogo George Leblanc, ločena žena slovitega pesnika Maeterlinka. Gospa Leblanc je bila nekaj svetovno znana pevka, je pa kmalu po svoji razporoki, ko je odšla v Ameriko, izgubila svoj glas. Pozneje se je bavila s pisateljevanjem in je vzbudila precej pozornosti. Sedaj se je zatekla k filmu. Stara je sicer že 55 let, a je še vedno mladostna in elegantna, tako da izgleda na platnu kakor 20letna deklica. Vsebina filma je precej ekscentrična. L'inhumaine (nečloveška žena) je umetnica, ki ima celo kopo čestilcev, izmed katerih se izločita naposled dva glavna tekmeča, indijski maharadža in mlad, lep francoski inženjer. Umetnica se seveda odloči za slednjega, maharadža pa jo usmrti s pikom strupene kače, ki jo je vtihotapil v njen avto. Mladi inženjer je bil v tem iznajel stroj, s katerim je mogoče mrtvece zopet oživeti, pa seveda reši svojo obževanko in si jo s tem pridobi. Bajc so ravno te zadnje slike najlepše in vpliva jo naravnost veličastno. Pariški kritiki menijo, da pomenja film novo ero v razvoju ne le filmske, ampak sploh vse umetnosti.

Kino Ljubljanski dvor Tel. 730

3. julija, 1. in 2. avgusta Velik Paramount-film

- LJUBAV IN ZLOČINSTVO

Krimin. drama iz temnega New-Yorka

v 6 dejanjih v glavni vlogi Betty Compson. — Vsak Paramount-film velika učinkovitost!

Predstave vsak dan ob pol 5. pol 8. in 9. uri.

Kulturni pregled

Ferruccio Busoni

Po večmesečnem bolehanju je te dni v Berlinu umrl pianist in skladatelj Ferruccio Busoni, profesor na državni akademiji za glasbo. Podlegel je kronični srčni slabosti, na kateri je trpel več let. Še pred kratkim se je raznesel glas, da so ga morali prepeljati v bolnišnico; nato se je poročilo, da se mu zdravje obrača na bolje, in končno je prišlo naznanilo o smrti, ki je nastopila dovolj nepričakovano.

Rojni kraj Busonija je Empoli poleg Florence, kjer je pokojnik zagledal luč sveta 1. aprila 1866. Muziki se je posvetil že mlade zgodaj. Sestnajst let star je že bil član Filharmonične Akademije v Bologni. Nato je študiral pri grškem glasbenem pedagogu Wilhelmu Mayerju, učitelja Kienzla, Henbergerja in Weingartnerja, ter na Dunaju pri Nottebohmju, Haveru in Goldmarku. Kmalu je podvel več dobro uspešnih koncertnih turnej po evropskih mestih. S temi nastopi si je pridobil glas dobrega pianista in očarljivega improvizatorja. L. 1888 je bil imenovan za učitelja na glasbeni šoli v Helsingforsu; dve leti nato je bil odlikovan z Rubeinsteinovo nagrado. Slavo glasbe-

nega pedagoga pa mu je pridobil šole imenovanje za glasbenega učitelja v Moskvi in Bostonu. L. 1894. se je Busoni nastanil v Berlinu. L. 1907 in 1908 pa je prevzel učiteljsko mesto na dunajskem konservatoriju. Vodil je oddelek za klavir kot naslednik Sauerja. Pred svetovno vojno, L. 1913. so ga pozvali za ravnatelja na »Liceo musicale« v Bologno. Končno se je vrnil pred štirimi leti v Berlin, kjer si je kupil hišo ter prevzel na državni glasbeni akademiji postoj na mojsterski šoli za klavirsko izobrazbo.

Busoni, ki je videl svojega vzornika v Lisztu, je bil markantna postava med novodobnimi glasbeniki in je vzgojil mnogo talentiranega podmladka. Posebno v časih je bila njegova tehnična veščina, s katero je znal poslušalec frapirati. — Uvažen pa je bil tudi kot skladatelj. Ustvaril je celo vrsto kompozicij: suite za orkester, več godalnih kvartetov, sonate za violino, večji koncert za klavir z zborom, opero »Izbita nevesta«, glasbeno spremljavo k Gozzijevemu komadu »Turandot« mnogo pesmi itd. V Bolognu je L. 1917. napisal oderski capriccio »Arlecchino«. Njegovo najpomembnejše delo na polju teoretične muzike je »Osnutek nove glasbene estetike«, knjiga, ki

si je pridobila mnogo pristašev, a tudi dokaz nasprotnikov. V glasbenih solah pa se čisto uporablja njegova prireditve Bachovega »Temperiranega klavirja«. Ta mu bo med glasbenih namščajem ohranila največ hvaležnega spomina.

Koncert dveh pevcev na Bledu. Danes v četrtek zvečer priredita gg. Leopold Kovač iz Ljubljane in g. Drago Hrčič iz Zagreba koncert na Bledu v veliki dvorani Kazine. Na programu so skladbe Smetane, Puccinija, Čajkovskega, Verdieja, Prohazke, Hatzjeja, Wagnerja, Sachsa, Konjoviča in Adamiča. Pevca spremlja na klavirju g. prof. Jeraj.

Pet moških zborov je založil Sentjakovski pevski zbor v Ljubljani, in sicer: E. Adamič »Naročilo« 4.50 Din ter L. Pavčičeve »Dekle v rdečih tulpah« 3.50 Din; »Kmečka balada« 4.350 Din, »Dekle med rožami« 4.2 Din in »Nagrobniček« 3.3 Din. Zbori, o katerih se je kritika prav pohvalno izrekla, se dobe v Sentjakovski knjižnici v Ljubljani. Znanjji naročniki naj pošljejo denar naprej ter za porto 50 p.

Se en glas o Stolcerju. »Prager Tagblatt« prinaša iz peresa svojega referenta Paula Stefana poročilo o glasbenih svečanostih v Donauschingenu in zaključuje članek s sledečimi vsticami: »Josip Stolcer, mladi Hrvat, je bil pravo

odkritje na svečanostih. Njegov kvartet je dobro delo, ki priča o doveznosti skladateljevega ušesa za ljudske motive.« Ta Stolcerjev uspeh nas lahko tembol veseli, ker je Stolcer prvi jugoslovanski skladatelj, s katerim smo stopili pred mednarodno poslušalce.

Stari srbski mojstri. Tudi Srbi so se polagoma začeli zanimati za stare mojstre svoje slikarske umetnosti. Začeli so zbirati slike mojstrov Daniela, Atanasijsa in Jove Popovića, katere nameravajo razstaviti še letos.

Notni stavek v Beogradu. Upravitelj »Državne štamparije« v Beogradu g. Budimović odputuje prihodnje dni v Berlin in Lipsko, kjer si ogleda in naroči potrebni notni stavek za državno tiskarno. Na ta način se bodo mogle že v najkrajšem času pri nas doma tiskati potrebne skladbe, ki smo jih doslej morali oddajati v inozemstvo ali pa ostavljati v rokopisu.

Frošnja za madžarsko gledališče v Subotici odhaja. Natanje ministrstvo v Beogradu je odklonilo prošnjo subotičkih Madžarov za ustanovitev madžarskega gledališča s stalnim ansamblom v Subotici. Prošilec pa je dovoljeno vlogo pozneje ponoviti.

Kulturni spomeniki v Macedoniji. Bitoljski veliki župan je v zadnjem času organiziral večjo ekspedicijo, ki raziskuje macedonska polja ter izsleduje spomenike iz arabske prošlosti ter grške in rim-

ske dobe. Ekspedicija je že našla več kipov, ostanke starih mest in spomenike raznih kultur, ki so nekoč cvele na Balkanu.

Mednarodna razstava gledališke tehnike na Dunaju. Dne 15. septembra se odpre na Dunaju v prostorih »Konzeithaus« razstava gledališke tehnike. Prireditelj aranžira gledališki slikar Friedrich Kiesler.

Razstava dekorativne umetnosti se odpre prihodnje leto v Parizu. Trajala bo od aprila do oktobra. Pri nas bo zbiralo predmete za razstavo ministrstvo za trgovino in industrijo. Sestavila se je tudi posebna komisija, ki bo presojala naša dela, ki pridejo v poštev za pošiljatev v Pariz. V komisiji so gg. Rista Odavič, Mončilo Živanović, Tomislav Krizman, Čurčić, Tončić, Tkalčić in še dva druga. Komisija bo ocenjevala izdelke iz keramične stroke, les, kamen in dekorativne slikarje.

Godovski v Evropi. Koncertni virtuozi prof. Godovski, ki se je mudil zadnje čase na Kitajskem in Japonskem, se je zopet vrnil v Evropo, kjer bo začel nastopati s klavirskimi produkcijami.

Nova skladba Evgena d'Alberta. Nemški skladatelj Evgen d'Albert, ki je pred kratkim ponesrečil, je dovršil skladbo »Pepelek«. Delo se bo izvajalo v začetku prihodnje sezone v Nemčiji in Švici.

Domače vesti

DA NE BO ZMOT!

Predvčerajšnjem se mi je pripetila huda pomota, ki pa izvira najbrže iz prirojene zlobe. G. Sušnika, profesorja in ministra, sem po krivem obdolžil, da je zgodovinar. Jok, brate! Z zgodovino je imel posla le takrat, ko je v svoji »Balkanski vojni« delal reklamo proti Srbom, v duhu »uput«, ki so bile izdane na Dunaju in v klerikalnem glavnem štabu. Po stroki je na gospod profesor klasični filolog, ki bo zato sijajno usposobljen za sabotažo. Kadar bo postavil lokomotivo na tir, bo grško spregledal: Titimi, tites, titezi, filu — in mašina se bo peljala.

Da bi pa bil gospod filolog in ministar pred desetimi leti pisal tudi »Svetovno vojno«, to ni res. To je njegov kompanjon iz »Balkanske vojne«, to pot sam opravil. Pa nič zato. G. Sušnik je vsekakor kvalificiran za sedanjega ministra, ker je tudi odgovorni urednik »Domoljuba«. Ob desetletnici neprekinjenega protisrbskega besnila, ob prvem in zadnjem velikem protisrbskem jubileju, tako rekoč se torej že spodobijo, da se o sedanjem »Domoljubu« titularji, »Regimentsinhaberji« ali perjanici, ugotovi, kako je prav za prav. Torej nič z zgodovino, prejšnjo in bodočo! Lokomotivo »titimi« (postavim), drugače pa ostanem Domoljub!

Kvalifikacijo treba torej imeti. Če ima Sušnik »Domoljuba«, je pa Vesejak svak g. Remca. Ni čuda, da jim v Beogradu obstojno meče rože in preproge pod noge in jih navdušeno — U-a! — akklamira! M. A. C.

* **Cenjenim naročnikom** smo poslali v zadnjih dneh izpolnjene položnice. Prosimo jih, da takoj v prvih dneh avgusta poravnajo svojo naročnino. — Upravištvu »Jutra«.

* **Promocije** Na dunajski univerzi je bil dne 26. julija g. Vilko Rupnik promoviran za doktorja vsega zdravilstva, na veterinarski visoki šoli v Zagrebu pa Matko Marolt iz Velikoveca za veterinarja.

* **Smrtna kosa.** V Spodnji Šiški je umrla včeraj dopoldne v starosti 63 let posestnica gospe Marija Stopar, vdova Jelenc, vulgo Gričar. Pokojnica je bila skrbna mati in vsled svojega blagega značaja splošno priljubljena. Pogreb bo v petek, dne 1. avgusta ob 3. polpodne iz Celovške ceste št. 63 na pokopališče k Sv. Kržu. Blag bi spomin, žalujemo naše iskreno sožalje!

* **Za Jugoslovensko Matico** je nabral agilni krožek za odpravo tujk »Odvada« v Sovodnji ponovno 51 Din. Hvala nabiralcem in darovalcem.

* **Mornariški dnevi na Bledu.** Povodom proslave mornariškega dne na Bledu, ki ga priredi »Jadranska Straža« dne 2. in 3. avgusta, vozi v soboto dne 2. avgusta poseben vlak od Ljubljane glavni kolodvor do Bleda. Odhod iz Ljubljane glavni kolodvor ob 13. uri, prihod na Bled ob 15. uri 40 minut. Za povratek udeležencev iz Bleda vozi poseben vlak v noči od nedelje na ponedeljek, t. j. od 3. na 4. avgusta, z odhodom iz Bleda ob polnoči in prihodom v Ljubljano glavni kolodvor ob 3. uri.

* **Tisoč in ena noč** na Bledu bo ena najlepših točk razsvetljave, kar jih zmore pirotehnična umetnost. Videli bomo med drugim tudi živo sliko, predstavljajočo narod, ki se poklanja vladarju, čigar slika z lavorjem ovenčana se bo zabliščala v tisočih lučicah in ognjih. Ziva slika se bo pokazala v bajni bengalski luči. Izvajana bo od domačinov. Vladarjevo sliko pozdravi sto streliv iz topov, ki bodo v to posebno svrhu pripeljani na Bled. Slavnost se odpre z 20 častnimi, pozdravnimi strelji. Na Bledu je že danes vse živo in zavedni Gorenjci se priprave na slavnosti, kakršnih Bled še ni videl.

* **Lastnike vrtov, nasadov in cvetličarje** opozarjamo, da ima »Jadranska Straža« balončke in sveče, kakor tudi sveče za razsvetljavo oken, v lastni režiji in se bo vse to prodajalo od petka naprej na Bledu v Zdraviliškem domu, kjer bo imela »Jadranska Straža« svojo centralo. Glavni odbor »Jadranske Straže«.

* **Izpremembe v diplomatski službi.** — Minister vnanjih zadev je bil predvčerajšnjim popoldne sprejet pri kralju v avdienci. Predložil je kralju v podpis ukaz o važnih izpremembah v naši diplomatski službi. Dosedanji pomočnik ministra vnanjih zadev g. Panta Gavrilović ter šef prebistrova g. Miša Ivković sta upokojena. Šef albanskega odeljenja g. Branko Lazarevič je kot odpravnik poslov premeščen v Bern. Dosedanji šef kabineta ministrskega predsednika g. Boško Ristić je premeščen k našemu poslanstvu v Rimu. Razen tega so se izvršile znatne izpremembe tudi pri ostalih poslanstvih. Nova premeščenja uradnikov iz ministrstva vnanjih zadev so bila že predvčerajšnjim izvršena ter so mnogi uradniki že isti večer morali odpotovati na svoja nova službena mesta.

* **Srbski planinci,** ki se udeležijo izleta Srbskega planinskega društva na naše planine, prispejo v Ljubljano v soboto 2. avgusta in ne v nedeljo, kakor smo včeraj pomotoma poročali. Natančen spored njihovega potovanja še objavimo, zdanes le opozarjamo naše planince in izletnike, da bodo bratski gostje prenočevali v nedeljo na Golici, v ponedeljek v Kranjski gori, v torek v Aljaževem domu, v sredo v Triglavskem domu, v četr-

tek v koči pri Triglavskih jezerih, v petek v Zlatorogu in v soboto v Orožnovi in Malnerjevi koči. SPD prosi domače turiste, da v teh dnevih ne zasedejo omenjenih koč in tako omogočijo srbskim izletnikom, da si morejo po dnevnih osmerurni turi primerno odpohiti.

* **Cigarete »Jadranske Straže«.** — Glavni odbor »Jadranske Straže« je dobil 10 tisoč komadov cigaret »Jadranske Straže«, ki se bodo prodajale o priliki mornariških dni na Bledu.

* **Lastnike vrtov, nasadov in cvetličarje** v Sloveniji prosimo ponovno za cvetlice in zelenje za Bled. — Glavni odbor »Jadranske Straže«.

* **Francoski dijaki** v Jugoslaviji. Tekom prihodnjega meseca pride okoli 60 francoskih visokošolcev na ekskurzijsko potovanje v našo državo.

* **Koledar »Budućnost«.** G. Milan Rajić bo izdal koncem septembra koledar »Budućnost« za leto 1925, ki bo nekako ogledalo naše prave demokracije. Med drugim bodo objavili v tem koledarju prvaki demokratske stranke zanimive članke, od katerih naj omenimo nastop: Svetozar Pribičević O narodnem in državnem edinstvu, dr. Edo Lukinčić O hrvatsko-srbski koaliciji, državni podtajnik Wilder: O Radici, ministar Grisogono: Politični boj v Dalmaciji, bivši pokrajinski namestnik v Zagrebu Juraj Demetrović: Jugoslovanska ideja pri Hrvatih, dr. Žerjav: Politične razmere v Sloveniji. Poleg političnega dela bo imel koledar tudi kulturno socialni in književno zabavni del. V koledarju bo tudi nad 30 slik naših najodličnejših kulturnih in političnih delavcev. Vsem prav toplo priporočamo, da se naroče na ta koledar, oni pa, ki bodo nabirali naročnike, se naprošajo, da pošljejo svoje naslove na uredništvo »Budućnosti« Beograd, Jevremova ul. 22—24.

* **Nova železniška proga.** Železniški most pri Verzežu za novo železniško progo Murska Sobota-Ljutomer-Ormož bo v nekaterih tednih dograjen in do oktobra izročen svojem namenu. Inženjerji so mnenja, da se bo proga početkom novembra lahko izročila prometu.

* **Gospodinske šole v Bosni.** V svrhu pospeševanja ljudske naobrazbe je ministrstvo prosvete sklenilo, da se početkom meseca septembra odpre v Bosni in Hercegovini večje število gospodinskih šol in analifabetskih tečajev. V isto svrhu se ustanove prosvetni zavodi tudi v drugih pokrajinah Jugoslavije.

* **Ljudsko šolstvo v Dalmaciji.** Ministrstvo prosvete je nedavno odobrilo znaten kredit za gradnjo novih šolskih poslopij v Dalmaciji.

* **Za filateliste.** Splitska poštna direkcija je dovolila, da se na dan dohoda angleške eskadre v Dubrovniku in Gružu vse pisemske pošiljke žigosajo z rdečim pečatom in znak svečanosti. Ta redkost je zlasti važna za filateliste.

* **Hrvatski list v Buenos Airesu.** V argentinskem glavnem mestu Buenos Aires izhaja že deveto leto »Jadran«, glasilo Jugoslovanske narodne obrane, ki posreduje duševno vez med Jugoslavijo in našimi rojaki, naseljenimi v južni Ameriki. Zaradi tehničnih ovir je bila v izhajanju lista nastala pavza; sedaj izjavlja uredništvo da bo »Jadran« odšel zgodno izhajati. List prinaša tudi ilustracije. Izhaja dvakrat mesečno.

* **Stenografski kongres v Lausanne.** — Predvčerajšnjim je bil v Lausanne odprt trinajsti mednarodni kongres stenografov. Na kongresu sodelujejo tudi jugoslovanski stenografi.

* **V Središču aretirana lepoplavka kaznjena.** V Središču ob Dravi sta bila aretirana te dni nevarna kaznjena ki sta pobegnili iz znane kaznilnice v Lepoglavi na Hrvatskem. Pišeta se Ivan Stanković in Anton Marković, ki sta bila po prevratu obsojena radi ropa vsak na 15 let ječe, kasneje vsled amnestije pomiloščena na šest let. Pred nekaj dni sta bila na delu blizu kaznilnice, odkoder sta pobegnili in se potem potikala okoli Drave.

* **Justifikacija našega rejaka v Ameriki.** Dne 22. t. m. je bil v mestu Sacramentu v Kaliforniji obešen Martin Šliković iz Slavonije, ki je dne 23. novembra iz Ljubosumnosti zaklal gospodično Radmann in ubil svojega brata, ki jo je hotel braniti. Šliković je pred svojo smrtjo izjavil, da gre veliko raje na vešala, kakor pa v dosmrtni zapor.

* **Roparski napad.** Na cesti med Kresnicami pri Litli in Šmarju je bil izvršen pretekli ponedeljek drzen roparski napad. Ko se je posestnik Jernej Struclj vračal s selma v Šmarju, mu je prišel nasproti neznan moški, ki je štrkljja pozdravil, nato pa ga udaril s kolom po glavi, tako da se je mož zrušil in nezavesten obležal. Ropar mu je vzel denar. Napadence, ki je nevarno ranjen, so prepeljali v ljubljansko bolnico.

* **Zagoneten zločin.** V Slatini pri Brodu so prošle soboto ponoči doslej neznan zločini vlomili v stanovanje gostničarja Vasilija Koseka. Vlomilci so ustrelili gostničarja, ženo njegovo pa mučili tako dolgo, da je umrla. Trpinčili so tudi petmesečnega otroka, ki pa je ostal živ. Ko so izvršili zločin, so storilci odšli, odnesli pa niso niti najmanjši stvari, četudi bi bili lahko izronili celo hišo. Domneva se, da so izvršili grozni zločin iz maščevanja. Za zločini ni nobenega sledu.

* **Rop na železniškem tiru.** Posestnica Ana Bezjak iz samoborske okolice se je v ponedeljek iz Zagreba z vlakom vračala domov. Izstopila je v Podsušcu ter hodila po tiru samoborske železnice. Nena-

doma jo je napadel starejši mož ter ji s silo iztrgal ročno torbico, v kateri je imela 30.000 dinarjev, s katero vsoto je nameraval kupiti neko zemljišče. Še istega dne so orožniki ujeli roparja — nekoga Jazlabetiča iz Huma. Vozil se je v istem kupeju kakor Bezjakova. Opazil je, da ima mnogo denarja in sklenil, da jo oropa.

Iz Ljubljane

u— **Jugoslov. novinarsko udruženje,** sekcija Ljubljana. Danes v četrtek, popoldne ob 4. uri odborova seja in članski sestanek v restavraciji Košak, Kreskov trg. Zaradi važnosti razgovora so vabljeni vsi v Ljubljani se nahajajoči člani. — Odbor.

u— **Pogreb dr. Lavrenčiča.** Včerajšnji pogreb je pričal, kako priljubljen in spoštovan je bil pokojni dr. Josip Lavrenčič v našem mestu. Ze dolgo pred peto uro se je zbraja velika množica pred Leoniščem. Iz rodnega kraja pokojnikovega, iz Postojne, prišlo je ob enem z nesrečnimi starši in drugimi bližnjimi sorodniki tudi več drugih meščanov, da sprejmejo draga rojaka na zadnji poti. Ko so prinesli krsto do voza, je pevski zbor Gospodarskega in političnega društva za dvorski okraj, kateremu je bil pokojnik predsednik krasno zapelo dirljivo žalostinko »Vigred se povrne«, na kar se je razvrstil sprevoz. V njem smo zapazili poleg pokojnikovih bližnjih in daljnih sorodnikov in njegovih ožjih prijateljev, zastopstva vseh korporacij in zavodov, pri katerih je pokojnik sodeloval, g. velikega župana, g. komisarja mestne občine, g. predsednika odvetniške zbornice z zelo mnogimi stanovskimi tovariši, dalje zastopnike višjega in državnega pravdnštva, mnogo gg. svetnikov deželnega in okrajnega sodišča, notarske zbornice, odbornike društva tiskarjev, zastopnike strokovne organizacije tipografov ter dolgo vrsto pokojnikovih prijateljev, znancev in sosesličenikov. Izredno številno zastopana je bila dem. organizacija dvorskega okraja, Sokol je poslal žalno deputacijo v kroju, narodno ženstvo se je pogreba in zadnje časti udeležilo v zelo velikem številu. Občinstva se je po Martinovi cesti nabralo v tolikem številu, da je mestoma tvorilo sprevozno špiro. Pred mostom so pevci zapeli še turbno žalostinko in voz s smrtnimi ostanki je krenil proti Sv. Kržu. Sledila mu je dolga vrsta žalnega spremstva, ki je v gostem krogu obdalo prerani grob. Ob pretresljivih prizorih žalosti so se zgrnile nad krsto črne grude. Večni mir in pokoj blagi duši pokojnikov.

u— **Umrli v Ljubljani.** Včeraj so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaj: Fran Gorše, bivši mizar, zasebnik, 77 let. — Marija Stopar, posestnica, 62 let. — Fran Mrhar, novorojenček, sin mizarkega posestnika.

u— **Tragična smrt.** V torek popoldne je prala Marija Prime, stanujoča v Trnovski ulici št. 5, na dvorišču perilo. Med delom se ji je zadelo, da sliši iz stanovanja sestre Marije Fajgel in Katarine Kisovec, roj. Fajgel, ki je sedaj vdova, bolesto stokanje. Poizkusila je najprej odpreti vrata v stanovanje, ki pa so bila zaklenjena. Nato je pogledala v notranjost pri pritrjenem kuhinjskem oknu in opazila velik dim. Slučaj nesreče, je opozorila na slučaj mimo doslega bančnega uradnika Vojteha Burgerja, ki je nato s silo skozi kuhinjsko okno vdril v stanovanje. Nudil se mu je strašen prizor. P. eg mize je ležala na tleh; ožgana od kolen do vratu, v nezvesti Katarina Kisovec. S pomočjo služkinje Marije Perčeve in Alojzije Kozakove je g. Burger odnesel Kisovočvo na dvorišče, jo zavil v mokro rjuho in položil na žimnico. Pone srečno so sicer takoj prepeljali v splošno bolnico, kjer pa je kljub takojšnji zdravniški pomoči podlegla težkim poškodbam.

u— **Pozor interesentom,** posestnikom in industrijskim podjetjem ob Gradaščici. Komisija o uravnavi Gradaščice od vtoka Glušice do izliva v Ljubljano bo nadaljevala svoj ogled v petek dne 1. avgusta t. l. Sestanek komisije točno ob 9. uri na mostu ob izlivu Glušice v Gradaščico. — Vodi komisije: Okrajni komisar Velikonja.

u— **Policijske prijave.** Od torka na sredo so bili prijavljeni policiji sledeči slučaj: 2 prestopka kaljenja nočnega mira, 10 prestopkov cestnega policijskega reda, 4 prestopki pasjega kontumaca, 1 nezgoda, 2 prestopka v zaščevanah in 1 prestopke v sanitarnih predpisih ter 1 nevarna grožnja.

u— **Družine in verje!** si je zahotel v torek zvečer 27-letni J. P. iz Jesenic, stanujoč sedaj v baraki na Martinovi cesti. Čeprav je bil popo'no »suha«, je povabil v Ka'fežovo gosti'no nekoga svojega znanca. Jedla in pila sta, da je bilo veselje, ko pa so ju povprašali po denarju, je prvi odkritosrečno izpovedal, da nimata niti vinarja, akoravno je račun znašal okrog 100 Din. Da si enkrat za vselej zapomnita, da je obisk gosti'ni v »suhem« stanju prepovedan, sta bila aretirana in pozneje predana sodišču.

u— **Beračji je že nekaj dni** po mestnih ulicah in nadležoval pasante 51-letni Ivan Likozar iz Cerkelj pri Kranju, bivši sodar. V torek zvečer je obiral po

gostilnah tudi goste za milodare, končno pa ga je v Mencingerjevi kleti na Sv. Petra cesti okrog 19. ure dohitela roka pravice. Možakar se je sicer branil oditi s stražnikom, vendar pa ni nič pomagalo in je moral iti »pohvat« v policijske zapore.

u— **Izsleden krivec.** Dne 28. oktobra preteklega leta je bila odnešena iz Draščekove gostilne v Bohoričevi ulici 1500 Din vredna vijočina. Policijske poizvedbe za krivcem so bile takrat brezuspešne. Ker pa ni bilo tako skrito, da ne bi postalo očito, se je predvčerajšnjim vendar izsledil tat in sicer v osebi mladega delavca, stanujočega v barakah na Martinovi cesti Antona Koruna. Bil je aretiran in predan sodišču.

u— **Velik sod vina je vozil** iz Ljubljane v torek popoldne hlapec v minlu v Radomljah, Mate Mrak. Pri točenju vina pri nekem vinskem trgovcu pa je postala velika tudi njegova glava, kajti nesrečni Mate se ga je nalezal za žive in mrtve. Pustil je vjeti in so konji odšli na promenado po mestnih ulicah, »kar se na vozu sedeči Mate ni brigal. Situacijo je naposled rešil stražnik, ki je sam prijel vajeti v roko in odpeljal celo bogato zalogo z Matejem vred na policijo, koder so čakali, da bo vinski duhovi izhlapeli in je »Mate zamogel reči svojim rjavcem zopet čili!« Seveda pa bo temu sledila tudi kazen.

Iz Celja

c— **Skupna seja podružničnih odborov CMD za Celje in Gabejce** se vrši danes dne 31. julija ob 6. uri zvečer v Narodni čitalnici v Celju. Na dnevnem redu je zaprava zaradi skupščine CMD, ki se vrši letos v Celju.

c— **Deseta carska konferenca** se vrši v četrtek dne 31. julija ob 8. uri zvečer v prostorih Javne skladiščne in prevodne d. d. v Celju.

c— **Koncert g. Vek. Janka** se vrši v petek dne 1. avgusta v mestnem gledališču. Sodeluje konservatoristka gđe. F. Kocuvanova, na klavirju pa spremlja g. C. Pregelj. Na sporedu sta med drugim tudi dva še neproizvajana samospeva celjskih komponistov Osterca in Preglja.

c— **Prijave za krojaški prikojevalni tečaj**, ki se zaradi premalega števila prijavljenih krojaških pomočnikov še ni mogel otvoriti, sprejema do 10. avgusta Urad za pospeševanje obrti v Celju. Istotam se dobijo tudi podrobne informacije.

c— **Kretanje nalezljivih bolezn** v Celju od 20. do 27. julija. Škrlatinka: ostalo 6, ozdravila 2, v nadaljni oskrbi 4.

c— **Težka poškodba.** Josipu Samoboru, delavcu v tvornici Vinka Mačka v St. Petru v Sav. dolini je stroj odrezal tri prste na levi roki. Oddan je bil v celjsko javno bolnico.

c— **Iz celjskih zaporov** sta pobegnila dva jetnika. To je v zadnjem času že ponoven slučaj. Zapor celjskega okrožnega sodišča so pač že davno potrebni temeljite poprave.

Iz Maribora

a— **Jadranski večer** priredi v soboto v Narodnem domu društvo Jadran. Na programu so razne pevske skladbe, katere izvaja društveni pevski zbor, sodeluje tudi orkester glasbenega društva Drava. Za zabavo bo skrbel poročni in razporečni urad, šaljivo kegljanje, ples i. dr., v paviljonih pa bo poskrbljeno za razne priboljške. Prireditve bo jako zanimiva z ozirom na izbrani pevski program. Skoro vsa narodna društva v Mariboru so prijavila svojo udeležbo.

a— **Društveno gibanje.** Glasbena Matica pohiti v soboto na Pohorje, in sicer ob 15. uri iz Maribora z vlakom do Ruske koče nazaj v Bistrico. — Društvo Primorcev »Jadran« pripravlja za soboto zvečer v Narodnem domu večjo narodno slavnost s sodelovanjem godbe »Drave«. — Kolesarski klub »Perun« pohiti v nedeljo popoldne v Slovensko Bistrico. — Mariborski Sokol si je ustanovil široko zasnovan gledališki odsek, ki je že začel te dni delovati. Vodi ga br. Kralj.

a— **Nacionalistične slavnosti v Mariboru.** Za 7. in 8. septembra pripravlja mariborska Orjuna velike nacionalne slavnosti, ker bo razvila svoj prapor, ki bo baje eden najlepših v Sloveniji. Prapor izdeluje znana strokovnjakinja gospa Ašičeva po načrtu umetnika gospoda Stiplovskega.

Iz Primorja

* **Zakon o obmejni lastnini**, s katerim so prizadeti večinoma slovenski kraji, je povzročil med Jugoslovenci in Italiji največje razburjenje in nezadovoljstvo. Tržaški poslanec dr. Wilfan je že stopil v stik z nemškimi poslanci glede akcije pri rimski vladi, da se ta zahviti zakon čimprej prekliče.

* **Šestdesetletnica Čitalnice v Ilirski Bistrici.** Letos je patelelo 60 let, odkar je bilo ustanovljeno eno najstarejših slovenskih društev na ozemlju, ki je pripadalo Italiji, namreč Čitalnica v Ilirski Bistrici. Društvo ima danes lasten čitalniški dom, nudi svojim članom veliko število časopisov ter je redno shajališče vseh Bistri-

REMINGTON Mod. 12
brasilni pišalni stroj
FRANC BAR Cankarjevo nabr. 5. Tel. 407

čanov. Predseduje ji g. Saša Ličan, pod katerega predsedstvom se odbor pripravlja, na dostojno proslavo 60-letnice tega najstarejšega slovenskega zavoda v Italiji.

* **Usoda oklopnice »Viribus Unitis«.** Mesto Pulj, bivše centralno pristanišče avstroogrške vojne mornarice, je pretresla te dni strašna detonacija. Eksplozija je nastala, kakor poročajo iz Pulja, v oklopnici »Viribus Unitis«, ki leži na dnu tamkajšnje pristanišča kakih dvajset metrov pod morsko površino. Kakor znano, je bila ladja dne 1. novembra 1918. od Italijanov podminirana. Sedaj so skušali oklopnico razstreliti in jo odstraniti iz pristanišča, da bi ne ovirala prometa v luki. V ladji je bilo menda še mnogo municije, ki je eksplodirala s silno detonacijo. Človeških žrtev ni bilo.

* **Omejitev zemljiške lastnine v novih pokrajinah.** Omejitev zemljiške lastnine, o kateri smo pisali v nedeljski številki »Jutra« pod naslovom »Novo nasilje v Juljski Krajini« zadeva predvsem naše slovanske občine, in sicer občine v videmski, tržaški in istrski pokrajini. Omejitvam so podvržene v furlanski pokrajini vse naselbine bovškega sodnega okraja, in zraven še Kobarič, Breginj, Kred, Drežnica, Idriško, Libušnja, Livek. Sedlo in Trnovo; dalje vse občine trbiškega ter idriškega okraja. V goriškem okrožju so izzete občine: Gragar, Solkan, Gorica, Renče, Vrtojba, Bilje, Šentpetter, Štandrev, Miren, Sovodnje, Ločnik, Podgora, Števerjan, Kojsko, Opatsjevo, Brestovica, Selo na Krasu, Temnica, Vojšičica, Brje; v koprskem okrožju zadene odredba kraje Roč in Slum; v pazinskem: Boljun, Sušnjevec, Plomin in Labin; v puljskem okrožju vse občine; v volosko-opatiškem vse, v postonskem vse, v tržaškem okrožju pa vasi: Avber, Kopriva, Lokev, Dutovlje, Naklo, Povir, Rodik, Stjak, Skopje, Storje in Tomač.

Sodišče

* **Riziko upravitelja.** Bivši upravitelj neke graščine pri Pruji, ki je imel 18 tisoč mesečno plače, prosto stanovanje, prosto kurjavo in vsak dan pet litrov mleka, je bil v prvi in v Mariboru vdrugi instanci obsojen na tri dni zapore, ker je zapisal manj mleka, kakor ga je prodal, in ker si je prisvojil dva litra slivovke, 16 kg sliv in več kg češenj.

* **Veseli svat.** Pri neken. posestniku v Jarenini pri Mariboru je že od lanske jeseni služil za hlapca Franc Gustin iz Poljan. Na binkoštno udeležbo je nena doma izginil in odnesel svojem gospodarju razno obleko, z njim vied pa je izginila tudi domača dekla, s katero sta se rada videla, šele pozneje se je izvedelo, da je mlad par začel pravo svatovsko veselje življenje. Na binkoštno nedeljo popoldne sta prišla z večjo družbo, v kateri je bila tudi deklina teta, posestnica iz jareninske fare, v Kacovo gostilno, kjer so proslavili zaroko. Naročili so južno in večerjo in pridno zamaknjo z vinom. Zenin se je trkal na prsi in denarnico, češ da so danes vsi njegovi gostje, ker je podedoval nad stotisoč kron; ko pa v pozni večerni uri gostilničar ni hotel nositi več piščice brez plačila, je hotel zenin postal pohleven in je priznal, da je brez denarja, katerega pa je obljubil prinesiti »prihodnji« dan. Svatovska družba se je nekoliko poparjena razšla, zenin in nevesta pa sta na binkoštni ponedeljek začela v obiski pri raznih nevestinih sorodnikih in povsod dobro živela. Obiskala sta tudi zeninovo teto, v Mariboru, kjer si je zenin izposodil manjši znesek denarja proti stakosnjemu poročilu, ko pa sta se poslovila je teta opazila, da je z nečakom nečakom izginil tudi njen prihranek 110 dinarjev. Ko sta po gostilnah zapravila tudi vse nevestine prihranke in sta se naveličala prenočevati po kozolcih in šupah, se je nevesta skesano vrnila nazaj v službo. Zenin pa je vzela noč. Izsledilo so ga končno orožniki. Dognalo se je, da je bil Franc Gustin že šestkrat kaznovan radi tatvine in večkrat radi golufije in vlačuganja. Pri okrajnem sodišču pri Sv. Lenartu ga čaka zaslužen plačilo.

* **Babica pred sodiščem.** Dne 9. junija je Marija C. poklicala iz Pobrežja pri Mariboru k porodu. Porod je potekel normalno, čez nekaj dni pa so opazili, da je otrok zbolel na obeh. Ker se stanje ni izboljšalo, so deseti dan nesli otroka k zdravniku, ki je odredil oddajo očesni oddelek mariborske bolnice. Tam se je ugotovilo, da je otrok obolel na obeh očesih okušen po gonorrhoi, ker mu babica takoj po rojstvu ni desinficirala oči s Creddelevim kapljicami, ali pa je ravno nepravilno in ker ni pravočasno opozorila staršev, da morajo oddati otroka takoj v bolnico, ko se je pokazala bolezen na obeh. Radi te svoje neopredelnosti babice so jo vendarle neopredelnost krivili, ker je babica ravno na krivici, ki se je vnela na babico in je tudi pripočela, naj otroka dajo v bolnico; sodni sodniki pa so babo oddali, da mora biti otrok prej krščen in da potem raj pride v bolnišnico. Sodišče pa je na podlagi poročila bolniškega zdravnika izšlo iz rok dok in jo obsodilo na deset dni strugeza in postreženo zapor. Otrok bo namreč takrat ostal slep, v takem odloženem slučaju se mu bo morda tudi vid enega očesa.

Iz življenja in sveta

Ameriška zračna pošta

Ena najslavnejših institucij mladega zračnega prometa je brez dvoma letalska pošta v Zedinjenih državah severnoameriških. Dočim se je v Evropi omejilo letalstvo vseh držav samo na obrambo dežele, je bila dne 15. maja 1918. izročena popolnoma na tihem poskusna proga Newyork - Washington zračni pošti. S pravilnega stališča, da je v trgovini najvažnejši moment kolikor mogoče hitra izmena blaga, je šla zračna pošta v Ameriki že od začetka za tem, da se doseže neprekinjena zveza preko vse Amerike. Tako so že leta 1919. uredili progo od Newyorka preko Clevelanda in Chicago, ki so jo pa kmalu opustili, ker vlada ni dala zadostnih sredstev na razpolago. Enako se je godilo tudi poskusni program od Chicagoa v St. Louis in v Minneapolis. Nasprotno pa so Američani podaljšali prekontinentalno progo leto kasneje od Chicagoa preko Omaha in Salt Lake City v San Francisco.

Najprej so se posluževali letal v statetah. Aeroplan je prevažal pošto po dnevi, ekspresni vlak pa ponoči. Zato se je moral letalski vozni red prilagoditi vlakom. Na ta način se je doseglo, da se je prevoz pisma od vzhodne na zapadno obalo skril od 108 na 72 ur. Kasneje so skušali urediti tudi nočne pošte, da zračno pošto popolnoma osvobodijo od železnice. Premagati je bilo polno težko, in končno se je s podporo raznih činitelev, ki prihajajo za razvoj letalstva v poštah, uvedla neprekinjena vožnja po zraku preko vse Severne Amerike. Sedaj je služba urejena tako, da prevažajo pošto na progi Newyork-Chicago podnevi, Chicago-Cheyenne ponoči in naprej do San Franciscu zopet podnevi. Na ta način traja prevoz pošte samo 30 ur. Rekordne vožnje so znašale v zahodni smeri 29 ur 36 minut, v obratni smeri pa celo samo 26 ur in 14 minut.

Da se zavaruje obrat na 1420 kilometrov dolgi nočni progi Chicago-Cheyenne, je bilo treba smer na tleh dobro zaznamovati. Glavna letališča v Chicagu, Iowa City, Omaha, North Platte in Cheyenne so bila opremljena z močnimi električnimi žarometi, ki se zavrtje po trikrat na minuto, oddajajo svetlobne bliske 160 kilometrov daleč in so močni 450 milijonov sveč. Dobro razsvetljevanje so tudi vse naprave na letališčih, kakor stavbe, kazaletci vetra, ograje in druge zapreke. Razen tega se nahaja v sredini aerodroma močna rdeča luč. Na progi sami je bilo napravljeno v razdaljah od 24 do 48 kilometrov 43 zaslonih prostorov za pristajanje s 15 metrov visokimi svetilniki, na katerih so nameščeni žarometi po pet milijonov sveč, ki se zavrtje šestkrat na minuto. Med zaslonimi letališči se nahajajo na vsakih 5 kilometrov acetilenska luč, ki oddaja na minuto 150 bliskov, močnih 5000 sveč.

Sedanja zračna transkontinentalna proga sledi večinoma veliki centralni pacifični železnici in obsega sledeče etape: Newyork, Newyork-Bellfonte, Pensylvania-Cleveland, Ohio-Chicago, Illinois-Iowa City, Iowa-Omaha, Nebraska-Cheyenne, Wyoming-Rawlins, Wyoming-Rook Springs, Wyoming-Salt Lake City, Utah-Elko, Nevada-Reno in Nevada-San Francisco v Kaliforniji. Vsa razdalja znaša 2680 milj (približno 1600 metrov), to je 4288 kilometrov. Naravne ovire so izredno velike. Treba je preleteti tri močnejša gorovja in Veliko slano jezero. Razen tega se imajo letalci boriti z velikimi razlikami temperature, snežnimi viharji, meglo in vetrom, močnim do 30 in na sekundo.

V nasprotju z vsemi drugimi zračno-prometnimi podjetji objavlja pošto ministristvo vsako leto zelo zanimivo poročilo o tehničnih in gospodarskih uspehih obratovanja z zračno pošto. Po tem poročilu je bilo v poslovnem letu od 1. junija

1922. do 30. junija 1923. poslanih zračno pošto 67.875.840 kosov pošte (pismo, dopisnice in majhni paketi). Mesecna množina pošte se giblje med 4.793.840 (v juliju 1922.) in 6.537.720 kosov (v marcu 1923.). Povprečna obratna zanesljivost je znašala 96,72 odst., v avgustu se je dosegel maksimum 100 odst., v decembru 1922 pa minimum od 92,01 odst. Od predvidenih 8280 voženj po zračnem vozem redni ni bilo izvršenih 205, 122 pa ne končanih. Od 8075 začelih poletov je bilo izvršenih 4505 pri jasnem vremenu, 3570 pa v megli. Za omenjeno poslovno leto je dovolila vlada 1.900.000 dolarjev podpore, pravih izdatkov pa je bilo le 1.774.151 dolarjev.

Izdatki za ureditev zračnega prometa v Ameriki znašajo do 1. julija 1923. — do tega časa je bilo urejenih 15 letališč in 14 brezžičnih postaj — 2.861.492 dolarjev. Obratni stroški znašajo letno 1.897.151 dolarjev. Mesčni izdatki za posredovanje poslopij, naprav in letališč se gibljejo med 300 in 326.661, za nadomestno gradivo pa med 2223 in 18.055 dolarjev.

Originalno izsiljevanje

Pred dvema letoma ko so ljudje imeli več denarja ter si privoščili to in ono drugim v korist in sebi v zabavo, se je pojavil v Beogradu neki fotografirski agent. Nosil je pod pazduho par povečanih slik s sladkimi obrazy, hodil od hiše do hiše, trkal na vrata, se povsod prijazno oprstilo, nato pa vstopil in šel naravnost v kuhinjo, kjer je začel vsiljivo razkazovati fotografije in se priporočati za podobno delo na podlagi kakšne domače slike iz zadnjega časa. Ko mu je uspelo dobiti fotografijo, je začel finančno vprašanje ter prosil pri vsakem odjemalcu 100 Din na račun, zakaj vsak fotograf rabi nekoliko podpore, da lahko nabavi potreben material, dočim za pravi zaslužek lahko počaka dokler bo slika izgotovljena.

Tako je dobil agent mnogo naročil, in ker so mu povsod dali na račun 100 Din, tudi mnogo stotakov, ki so se izpremenili končno v lepe tisočake. Ko je bilo denarja dovolj, pa je mož odložil svojo potno torbo in sklenil, da se ne bo pečal več s tem poslom. Zastonj so čakali reveži klijenti na povečane slike, katere jim je obljubil slepar. Nazaj ni bilo ne goľuľa, ne slik, ne denarja. Agent se je ravnodušno odpeljal iz Beograda v Novi Sad.

Denarja je imel polno listnico. Tako podkovaniemu mu je bilo prav lahko sklepati znanja z ženskami. Usoda je hotela, da je v Novem Sadu takoj po svojem prihodu naletel na neko modistko, kateri je začel praviti, da je ta in ta lastnik takega in takega umetniškega fotografiskega ateljeja v Beogradu. Pripovedoval je na dolgo in široko kako velika je njegova delavnica in koliko pomočnikov ima. Naposled je šel z modistko v variete ter naročil steklenico penecnega šampanca, za katerega je izdal 500 Din. Pri čudoviti pijači si je prišel par tako blizu, da se je začel meniti naravnost o ženitvi. Agent je razodel modistki svojo ljubezen, prosil za nieno roko, katero je tudi dobil, in nato se je sklenil končati pomekne glede svatbe. Sklenilo se je, da se pelje možakar na Dunaj in da nabavi pohištvo. Modistka je imela 50.000 Din prihranjenega denarja za doto. Agent je bil v vsem svojem postopanju še dokaj pošten. Dal si je izplačati od modistke samo 600 Din, nato pa je sedel na vlak ter zdrdral proti Dunaju.

Toda na Dunaj ni prišel. Kaj še, videla ga ni niti Budimpešta, ker je izstopil že v Subotici, kjer je uel novo žrtve. Seznanil se je z nekim fotografom-začetnikom, ki je pravkar otvarjal svoj atelje ter imel za to na razpolago 30.000 Din kapitala. Z njim se je domenil, da strne-

ta svoji podjetji v eno samo veliko delavnico. Stvar je bila kmalu sklenjena. Subotičan je izplačal sleparju 3000 Din na račun in agent jo je nato popihal ter izbrisal za sabo vsako sled.

Da se izogne morebitnemu preganjanju od strani policije, se je slepar podal na potovanje križem države. Obiskal je Osijek, Sarajevo, Zagreb in tudi Ljubljano ni zgrešil. Povsod je nabiral fotografije in si dal izplačevati predurne na račun izvršitve. Ko je obral dovolj žrtev, je povsod izginil.

Klatenje mu je naposled posušilo možniček ter ga prisililo, da se je po dolgih ovinkih zopet vrnil v prestolico. Tu je začel »služiti« z novimi metodami. Prišel je do fotografij nekaterih dam iz boljših beograjske družbe ter odrezal fotografijam glave. Potem si je nabavil slike nagih žensk, katerim je tudi odrezal glave ter prilepil na njih mesto glave Beograjčank. Te slike je posnel ter jih spravil v svojo torbo, da bo začel z njimi novo karijero.

Nekega dne se je zgledil v stanovanju gospe N., ki je bila doma sama. Nastopil je zelo drsko ter očital dami, da počenja nemoralne reči. Gospa ga je že hotela zapoditi skozi vrata in klicati na pomoč, toda lopov je, predno se je to zgodilo, potegnil iz torbe fotografijo nage ženske, ki je predstavljala gospo, pri kateri je bil baš na obisku. Ženska se je strahovito prestrašila. Dasi se ni dala nikoli slikati v takih okoliščinah, vendar ni pomislila na to, kako je slepar utegnil priti do slike ter mu je v strahu za svojo čast in svoje dobro ime ponudila 1000 Din, ako ji odstopi sliko. Agent se je nekaj časa obotavljal, nato pa je vzel denar in izročil kombinirano fotografijo. S podobnimi nastopi je prišel do lepih denarnih vsot v raznih hišah. Posel je prekrasno cvetel in bi se bil nedvomno rentiral, kaj ti mož je znal uporabljati vse momente, katerih se ženske niso zavedale. Toda ni je sreče brez nesreče.

In tako se je zgodilo, da je v agentu nekega dne prepoznal uradnik X. iz finančnega ministrstva sleparja, ki je ogoľufal pred dvema letoma njegovo ženo za fotografijo in denarni znesek. Mož je sledil sleparju do njegovega stanovanja, nato pa naznanil lopova policiji. Nič hudega sluteč je agent odprl policijska vrata, začudil pa se je, ko je čul, da se mora pokoriti postaviti in oditi v zapor.

Na policiji se je njegovo življenje razgrnilo prilično podrobno. Dozname so se vse golufitje in tudi sleparjevo pravo ime. Mož se piše Mita Stojanović in je doma iz Pančeva. Ker ima na vesti okoli sedem tisoč prevar z denarjem in fotografijami, bo seveda tudi njegova kazen precej občutna.

× Petrova cerkev v nevarnosti.

Pred par dnevi so pisali listi, da ima slovita kupola cerkve Sv. Petra v Rimu, največje cerkve na svetu, precej nevarnih razpok in da obstoja nevarnost, da se cerkev ne podere. To vest so zanimali cerkveni krogi v Rimu, češ, da trošijo take vesti sovražniki cerkve, posebno, ker bo prihajno leto sveto. Sedaj pa potrjuje vatikanski gradbeni odsek, ki mu stoji na čelu kardinal Merry del Val, da je v resnici kupola katedrale v zelo slabem stanju, sicer pa ni neposredne nevarnosti, da se podere. S popravili hočejo še počakati poljubno leto, da mine sveto leto. Kardinal Merry del Val namerava poveriti preiskanje razpok mednarodnemu

Modni oddelek

ima bogato izbero vseh potrebščin za gospe, srajce in perilo, sploh vse oblačilne predmete iz najboljšega blaga, trpežno in po zelo ugodni ceni

DRAGO SCHWAB, LJUBLJANA.

odboru, da se tako simbolizira: da je cerkev Sv. Petra last vsega katoliškega sveta.

× V žogi preko slapov Niagare. Bobby Leach, edini živi človek, ki je leta 1911, zaprt v veliko jekleno cev, zdrčal po slapovih Niagare v Severni Ameriki, 50 metrov globoko, namerava sedaj napraviti isto pot, toda zaprt v veliko žogo. Ker so mu prepovedale in Zedinjene države i Kanada, ponoviti prvi poskus, se je sedaj odločil, da se izogne prepovedi, da se da vreči v slapove iz balona. Žoga bo iz gumija, dovolj prostorna in bo imela nad meter debelo steno, Leach hoče ležati v svojem prostovoljnem za-

poru v mreži z vrtečimi oporišči, tako da bo ležal vedno navzdol, čeprav se bo seveda vrтела na vse strani. Žoga bo imela več posod z zrakom, ki bo omogočilo, da bo drzni človek vzdržal v njej eno uro. Pričakujejo, da bo nastopil Leach svoje kratko, a tem bolj nevarno vožnjo začetkom prihodnjega meseca.

× Šola pokopala otroke pod seboj. V Keruterutiju pri Madrasu v Indiji se je vsled silne povodnji podrla šola in pokopala pod seboj 64 učencev in enega profesorja. Mnogo otrok je bilo ranjenih.

Darujte za Slajpahov fond!

Dijaško življenje

Visokošolska vprašanja v Rusiji

Zadnja številka »Vidovdana« prinaša prav zanimivo poročilo o visokoškolskem vprašanju v sovjetski Rusiji. Tu se naglašajo, da je sedem revolucionarnih let v mnogih ozirih neugodno vplivalo na ruske visoke šole, ki so zadobile povsem drugo obliko, kot jih imajo zapadne. Prvotno so bili pripuščeni na visoke šole vsi, ki so dovršili 16. leto, ne glede na to, imajo li kako predzobrazbo ali ne. Posledica tega je bila, da je število slušateljev silno naraslo in da je tudi nivo predavanj padel na mejo znanstvenega minima.

Pozneje je bila tudi organizacija ruskih visokih šol temeljito izpremenjena. Predvsem so bili ustvarjeni novi visokoškolski tipi. Vse teološke fakultete so bile uklinjene. Ustanovljene pa so bile posebne strokovne visoke šole, ki so v manjših mestih pripravljale mladino na razne praktične poklice. Tako so nastale visoke šole za medicino, poljedelstvo, rudarstvo, tehniko itd. Sploh je bilo tekom revolucije ustanovljenih veliko število novih visokih šol, tako da znaša sedaj njih število 91, a poleg teh je še 10 visokih šol za umetnost. Njih porazdelba je sledeča: 20 univerz, 17 poljedelskih, 22 tehnično-industrijskih, 15 pedagoških in 6 medicinskih visokih šol. Dalje socialno-ekonomska akademija in omenjenih 10 visokih šol za umetnost. V tekočem letu so štele vse visoke šole 170.000 slušateljev.

Univerze imajo, v nasprotju z našimi, gotove posebne poteze, ki so jih zadobile vsled revolucije in nadaljnega razvoja. Razdelitev in število fakultet je na posameznih univerzah prav različno. Največja moskovska univerza ima samo tri fakultete, in sicer medicinsko, fizikalno-matematično ter fakulteto za družabne vede s sledečimi samostojnimi oddelki: pravo, gospodarstvo, vzgojstvo, literatura, umetnost, etnografija, jezikoslovje, statistika, arheologija in oddelek za diplomatijo.

Poseben revolucionarni pojav je ustanovitev delavskih fakultet. Šolska uprava je uvidela, da je treba nadarjenim delavcem omogočiti obisk visokih šol. Zato so bili ustanovljeni na visokih šolah posebni triletni tečaji, ki jih vodijo najboljši pedagogi. Z ustanovitvijo teh tečajev je bila izvršena proletarijska visokih šol.

Sovjetska uprava pa je kmalu uvidela, da so pogoji za obiskanje visokih šol preveč primitivni in zato je krenila polagoma na povsem nova pota. Prosti pristop na visoke šole je bil uklinjen in uvedeni so bili strogi sprejemni izpiti. Te izpite so morali polagati samo absolventi srednjih šol. Absolventom delavskih fakultet jih ni bilo treba polagati. Tako je bilo dijaštvo razdeljeno v več kategorij, ki so neenako pripuščene na visoke šole. Za šolsko leto 1924-1925. je določenih 13.000 prostih mest. Tretjina je rezervirana za absolvente delavskih fakultet, za ostala mesta delegirajo 48 odst. dijakov politične in strokovne organizacije. Izmed teh je pridržana določitev dijakov 25 odst. osrednjemu odboru komunistične stranke, 15 odst. komunistini mladinski organizaciji, 35 odst. strokov-

nim organizacijam ter 3 odst. vojaški upravi. Na ostala prosta mesta imajo pravico: 10 odst. izmed kmetov in invalidov, 10 odst. je odplatnih, tako da ostanejo za absolvente srednjih šol samo 2 odst. (350 mest).

Tudi sestava sprejemnih komisij je najboljše jamstvo za to, da se predvsem izvede proletarijska visokih šol. V teh komisijah se namreč nahaja po 1 zastopnik komunistične stranke, komunistične mladinske organizacije, dijaške zveze, visokoškolskega sveta in Mošine visoke šole. Proletarijska visokih šol stremi za tem, da pridejo do visokoškolskih študij predvsem delavci in kmeti. Ti dobivajo državne štipendije ter prosta mesta v dijaških domovih.

Vsa znamenja pa kažejo, da razvoj visoke šole še ni zaključen. V tem pogledu bo prišlo še do novih in velikih reform.

Mednarodni dijaški kongres. Kongres mednarodnega akademskega združenja »Confédération International des Etudiants« se bo vršil letos okoli božiča v Varšavi. Prvi kongres tega združenja se je vršil leta 1921. v Pragi. Na dnevnem redu letošnjega kongresa so zelo važna dijaška vprašanja. Na kongresu bo tudi jugoslovanska akademska omladina častno zastopana.

Zidje dobe lastno univerzo v Danzigu. Poročali smo že, da so se na raznih evropskih univerzah vršili v zadnjem času veliki izpadi proti židovskemu dijaštvu. Nekatere univerze so celo uvedle numerus clausus za židovsko dijaštvo. Zidje pa seveda s temi ukrepi niso bili zadovoljni in zato so se pritožili na Društvo narodov. Posebna komisija pri Društvu narodov je vzel to zadevo v pretes in končno privolila v ustanovitve lastne židovske univerze. Le glede kraja, kjer naj bi taka univerza obstojala, so bila mnenja precej deljena. Katoliška Španija je bila pripravljena, da ustanovi tako univerzo na svojem ozemlju. Španski predlog pa ni bil sprejet. Po daljši debati pa se je komisija odločila za Danzig, ki postane sedež nove univerze. Tako so prišli tudi židje do svoje lastne univerze!

Pouk v Ameriki in Evropi. National Education Association je izdelala na temelju primerjave organizacije šol in učnih metod v posameznih državah poročilo, ki ga je predložila nedavno na kongresu v Chicagu. Poročilo pravi, da osnovne nauke ameriški otroci mnogo bolj obvladajo nego otroci v Franciji, Švici in Angliji. Fiziko poučujejo na francoskih in švicarskih srednjih šolah bolj dovršeno nego na ameriških, pač pa so ameriški dijaki v kemiji in biologiji na isti stopnji z evropskimi. Slabo je za znanstveni študij poskrbljeno na angleških srednjih šolah, dočim so izborne švicarske, kjer imajo bogate laboratorije in v pripomočkih. Slabi pa so švicarski pedagoški tečaji, posebno učna metoda je oporečna. Kar se tiče francoskih in švicarskih univerz, so na isti stopnji z ameriškimi glede proforskih moči in učnih načrtov. So pa pod ameriškim navojem, kar se tiče stavb in notranjega opremljenja.

Bled 2

Milostiva!

Bam bam bam!

Oprostite mi, kajti sem na Bledu 2!

Bled 2 je drugače vrlo uspeša točka slikovite gorenske strani in gre za naj naklonjeni materi naravi popolno priznanje. Bohotno zelenje blagodejno obema oko od vseh strani, drzno se vzpenja proti nebu fizio na vitkih prekljah, v bujni rasti pokriva rodovitno grudo človekoljubni krompir. Okoli na višavah v zdravem gorskem zraku pa cvete hvaležna lesna trgovina.

«Bled 2, oj dražestni Bled 2, le zate bje mi sreč!» —

Bam bam bam!

O, milostiva! Skrušen prosim Vaše plemenito shimmy-sreče odpuščanja —

včasih so se posrečali mojemu peresu lepi verzji. Toda sem na Bledu 2 in vsak hip klenka semkaj z otoka na Bledu 1 romarski zvonec «bam bam bam!» in imam se par živcev in ču na Bledu 1 klenkajo: «bam bam bam!», ne morem nič pametnega pisati.

Korarkoli pripelje uslužit čola na otok h Kraljici nebes, nikdo ni brez želja in vsak misli, da mora klenkati, potem pa se mu bodo izpolnile vse želje. Ne vem, ali ustreza krščanski ponižnosti, ako se čisto zasebne želje nbežajo na zvon: «bam bam bam!»

Bam bam bam!

O, milostiva, bojim se, da temu pismu ni usojeno, da ga snišem do konca

in da ga bodo brale Vaše drobno shimmy-oči!

Zaj mi je Bleda 2, kajti smo s hrano prav zadovoljni. Na Bledu 1, pravijo, da so porcije veliko manjše. Zato nima Bled 1 prav nič poviš, da nam venomer klenka na ušesa, in je tukaj jako odlično odvetnik, usta ima polna zlatih zob in vsi so puncirani — lahko bi stanoval na Bledu 1, pa nalašč stanuje na Bledu 2, in ta odvetnik takisto pravi —

«Bam bam bam!»

O, milostiva, ni odvetnik, ki klenka bam bam bam, nego zvon tako pravi, odvetnik pa je dejal, da je tako klenkanje zoper takni zakon in bi se morala prej za vsako željo položiti taksa 5 dinarjev in za rešitev še 20.

Bam bam bam!

Ljuba gospa!

Jaz sem namreč sin našega atka, pa je atek ukazal, naj jaz naprej pišem. Ker je bil jako razburjen in si je tist ušesa in je iz hiše planil proti jezeru. Hišam pravijo tukaj vile. Kopat se ni šel atek, ker ni umazan. Morebiti je zato planil proti jezeru, da se bo utopil. V jezeru se večkrat kdo utopi. Toda so do sedaj še vsakega rešili. So ne isti dan, pa drugi ali tretji dan gotovo.

Tukaj je jako lepo, posebno čudno in zvečer, ker imamo pri gospe v restavraciji protekcije. Ker jej atek daje jedilne liste. Atek pravi, da so jedilni listi najbolj pametna stvar, kar jih je do sedaj snisal. Včasih le leno tudi po-

polne, če se gospe posreči sladoleđ. Do sedaj se ji ni še nikoli. Ampak jagode s sladkorjem so se ji prav dobro posrečile in sirovi zavitek tudi in vse drugo tudi.

Naša vila ima v vsakem nadstropju stranišče, v restavraciji sta dve in pri kopalnici eno in smo sploh jako zadovoljni.

Včeraj je prišel še stric s teto in sta tudi jako zadovoljna. Stric je dejal, da sobarica tukaj veliko lepše čisti čevlje kakor njihova Pepca v Ljubljani. Dejal je, da le v Beogradu še lepša čevljo čevlje. Beograd je sploh glavno mesto naše kraljevine.

Stric in teta stanujeta koj nad nami. Teta pravi, da je naše stranišče dosti sijajnejše od stranišča v gornjem nadstropju in smo jo povabili na naše. Brez stranišča jo ves dan boli glava in trpi njena naravna lepota.

V restavraciji imajo tudi psa, ime mu je Pazi, toda je še čisto mlad, ker ima na trebuhu polno bolh.

Sploh je Bled 2 poln poezije, n. pr. «Po jezeru bliz Triglava čolnice plava» in stane vožnja do otoka 20 dinarjev. Ljudje so tukaj zelo prijazni, zmeraj nas vabijo, da nas prepeljejo na otok za 20 dinarjev.

Kdor je pa umazan, se lahko kopa v jezeru. Nekateri se kopajo vsak dan dvakrat in je včasih jezero čisto močno. Nekateri se samo slečejo in potem sedé na solnen; ena je že dobila ženin, sedaj ne sedi več na solnen.

Vreme je jako stanovito, vsak dan

je dež. Gospod restavratr ni zadovoljen in je rekel, da bo barometer poslal v popravilo. Ampak je rekel, da bi jutraj moralo biti lepo, da pridejo izletniki, potem, je rekel, lahko dežuje ves dan, v restavraciji je prostora za vse. Teta je nad spodnje hlače oblekla še ene spodnje hlače, ker jo zebe. Atek hodi spat v copatah, da ne dobi ozeblin. Danes smo opazovali eno lastovko, ki se je zbirala, da odleti na gorki jug. Lastovka je pila selivka.

Poleg Bleda 2 leži Bled 1, tam je vse jako gosposko, na cestah gori elektrika tudi podnevi in povsod je vhod prepovedan. Na Bledu 1 ima Prešeren skromen nagrobni kamen. Prešeren je velik pesnik in je pokopan v Kranju. Če gremo na Bled 1, bi se morali šestkrat na dan preobčeti. Vse gospe in gospodične imajo lepo poslikane obraze in v rokav debele palice. Atek je rekel, če bi jih kdo hotel poljubiti, pa bi ga udarile s palico, da jim ne bi pokvaril slikarje na obrazu.

Zbogom, ljuba gospa! Zdaj prihaja atek, gotovo se ni utopil v jezeru.

Milostiva!

Bil sem na otoku in sem zvonil in si želel. In sem si želel in sem zvonil, da ljudje ne bi zvonili. Ali da vsaj ne bi zvonili vse ljubi dan. Povsod imajo uradne ure, pa naj bi bile še tukaj: eno uro dopoldne, eno uro popoldne bi bilo po moji pameti dovolj. Saj nebo ni samo zaradi bleških klenkarijev in izletnikov in zaradi njih želja, nego

ima tudi še drugod in drugega opravila. In rod mora biti!

Moja želja je bila iskrena in silna, skoro se mi je utrgala ura.

In zdaj čakam, kdaj mi bo želja uslišana.

Bam bam bam! — O, milostiva! Budé se mi brdki dvomi: Ali ima ta zvon ono čudežno moč, ki mu je pripisuje verna množica? Ali se mu je kaj primerilo in jo je izgubil? N. pr. da je gospoda od sedanjega režima skrivaj ugrabila pravi čudežni zvon in ga prepeljala v Beograd, da ji je pomagal klenkati, da ji je šlo vse po volji?!

Kajti vsikdar in povsod leti sleherni sum na vsakokratni režim!

V cerkev na otoku pa da je režim obesi drug zvon brez moči? In ne bo uslišana moja želja?!

In ne bodo uslišane želje vseh drugih, ki klenkajo, in je vse klenkanje prazno in odveč? Grozno!

Bam bam bam!

O, milostiva, bojim se, da se skoraj vidita! Poljubim Vam Vaše drobne shimmy-roke in se Vam klanjam

Vaš

Fr. Z.

Pripis. Klanjam se tudi gospodu soprogu in mu iskreno čestitam, da ni ni in da ga ni drugega nego polna listnica. Če bi kaj bil, bi bil gotovo odzgan ali po sedanjem režimu ali po onem, ki bo prišel za sedanjim. Kajti vsak režim traja le kratek čas! Le odlagavanje je večno.

Gospodarstvo

Konjereja na Dolenjskem

Marsikateremu Jugoslovancu, a v veliki meri tudi Slovencu, ni poznana konjereja naše Dolenjske. Toda Dolenjska se ne peča vsa s konjerejo. V prvi vrsti se peča sploh s živinorejo ves njen vzhodni del, ki ga tvorijo del politični okraj Krško. Ti deli se precej ekstenzivno pečajo s živinorejo, ki tvori glavni vir dohodkov prebivalstvu. Tako vidimo tu veliko nadprodukcijo prašičev: vsak posestnik, velik ali majhen, se peča v veliki meri s svinjerejo in ima v to svrhu svoje številne plemenskih svinj. Prasce pa, ki dosežejo starost 8 do 12 tednov, redno vsak odprodaja na svinjskih sejmi v Novem mestu, ki se zalagajo v prvi vrsti za rejniški prašički tega dela Dolenjske. Prasce krmi posestnik po odstavljenu največ s mlekom. Zaradi tega ima vsak prašičerejec tudi kravo, ki mu pa poleg mleka donša tudi teleta. Ta teleta se pa le v tolikem številu obdržijo doma, v kolikor se kaže potreba novih krav dojnica, medtem ko gredo stare krave na trg v odprodajo. Vsa druga teleta se pa odprodajo ali v zakolj za Ljubljano ali pa v rejo za vožne vole in ti poslednji gredo največ v višinske vasi v Gorjancih. Za vožno in za delo sploh se pa v teh krajih uporablja skoro izključno le konj.

Konjereja se v teh krajih razvija največ po ravni in njej obmejnem pobočju. Je to dolina, oziroma ravnina Krke in deloma tudi Mirne. Na tem predelu se nahajajo občine: Orhoviča, Bela cerkev, Mirna peč, Šmarjeta, St. Rupert, St. Jernej, Skocijan, Mokronog, Bučica, Raka, Kostanjevica, Cerklje, Sv. Križ in deloma tudi Krško z okolico. V večini teh krajev je konj kot prometno sredstvo neobhodno potreben, kajti ti kraji so po veliki večini oddaljeni od železnice in v teh krajih drugih prometnih sredstev ni na razpolago razen poštne avtomobile zvez. Ki pa na konjerejo malo nikakega vpliva. Znano je namreč, da izvajajo ravno železniške proge velik vpliv na konjerejo in povzročajo v smerenih iste v krajih, skozi katere stečejo, že v nekaj letih naravnost prekucje. Toda ne samo železnice, temveč tudi trg izjavi svoj vpliv, ki pa je mnogo manjši in prihaja šele v drugi vrsti v poštev. Zaradi tega se je v teh krajih razvila konjereja, ki je po zlahtnosti konja prva v celi Sloveniji in ki ima celo svojo zgodovino, v katero je treba v svrhu razumevanja malo poseči.

Naša mlada država je glede konjereje že takoj ob njenem postanku utrpela veliko škodo s tem, da ji je bil že vnaš pravi odvoz prvovrstne konjogojstveni zavod Lipica na Krasu. Ta zavod je tisti ki je vplival glede konjskih pasem na celo južno Slovenijo. S svojimi lipičanci, katerih italijanski s španska kri je še bolj požlahtena s pristnimi berberskimi arabi (Siglavi, Gaslem in Managi) je pridrila preko cerkniške in loške doline čez Kočevje in krško dolino prav v sodni okraj Brežice, ki je še v letu 1890. imel lepo lipičansko konjerejo. V Lipici se je bil že v letu 1580. ustanovil dvorni konjogojstveni zavod, in sicer iz italijansko španske krvi, katere je že sama na sebi arabske zlahtnosti. Ta kraj na Krasu je bil jako srečno izbran in na razvoj te pasme so bila kraško vreme, hrana in pa tla odločilna, kajti razvila se je jako vzdržna pasma, ki je zadobila tudi krasna kopita. Vseled tega je pridobila ta pasma vse pogoje za razširjenje, kar se je tudi zgodilo. Tako se je zaredila tudi v krški dolini lipičanska pasma. Vendar pa ni ta pasma obvladala popolnoma tukajšnje konjereje in je prav za prav obstajala cela mešanica. Šele pozneje, ko so začeli dostavljati državne žrebece v svrhu plemenjenja in so bili ti žrebeci največ arabske krvi, se je celi konjereja nekam orijentirala in je požlahtenela. Zato pa je na konjerejo v tej dolini postala pozorna tudi Kmetijska družba, ki je v letu 1873. sklenila v St. Jerneju kot nekakšnem geografskem središču konjereje to dolino postaviti žrebetišče. V to žrebetišče so se sprejemala samo žrebeta lahke zlahtnejše pasme. Zal to žrebetišče ni mnogo let obstajalo, to pa najbrže zaradi tega, ker je bil izbrani prostor za pašo precej neugoden.

Navzlic temu se je investiral denar za barako, ki je služila kot nočno zavetišče za žrebeta in pa za ograjo ter za veliki travnik posestnika Bučarja, na katerem se je postavila baraka, ki še danes stoji. Pozneje pa, ko so se uvedle redne konjske dirke, se je postavila še zelo lepa tribuna. Te tribune žal ni več. Ker je namreč prostor lepo raven, se je uporabljati tudi za dirke, ki so bile bolj klasifičarske dirke, katere so pa obstajale menda le do 1902. leta, potem pa lepo zaspale. Obnovile so se v letu 1920. in jih je vzelo v svoje roke I. 1921. ustanovljeno Jahanlo in dirkalno društvo v St. Jerneju. (Sledijo še nadaljnji članki.)

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (30. t. m.). Pšenica: baška, stara in nova 385 do 390. Turšica: 270 do 280; za julij-avgust, ponudba 280. Oves: 320 do 325. Moka: baza <00> 600 do 610; <0> 590 do 600; <2> 540 do 550; <5> 491 (ponudba); <6> 440 do 450; <7> 390 do 400. Otrubi: 205 do 215. Skupni promet 90 vagonov; od tega 54 pšenice in rži. Tendence slabša.

Zagrebski tedenski sejem (30. t. m.). Sejem kljub dežju prilično obiskan. Doga je bil obilen, le svinj je bilo malo. Promet je bil živahen, predvsem za izvoz. Za Čehoslovake (Brno) in za Italijo so bile kupljene značne količine telet, mladih krav, juncev in prvovrstnih volov. Za domači konzum se kupuje slabše blago. Zaradi znatnega povpraševanja so cene boljsemu blagu poskočile. Notirajo za kg žive teže v Din: bikli 14 do 15, čokli 12,50 do 15, voli I. (za izvoz) 15,5 do 16, II. 11,5 do 15, III. 10 do 11, voli bosanski I. 13 do 14, II. 10 do 12, III. 9 do 10, teleta I. 16,5 do 17,5, II. 14 do 16, svinje nad 1 letom 20 do 21,5, nepitane 20,5 do 22,5. Krma: detelja 80 do 100, seno I. 90 do 95, II. 60 do 70, otava 90 do 100 Din za 100 kg. Slama za stelo 50 do 60, seno za stelo 60 do 70 Din 100 kg.

Trški sladkorni trg (30. t. m.). Izgledi obilne produkcije v prihodnji kampanji kakor velike stave zaloge pritiskajo na cene, ki jih je bila nedavno umejno dvignila spekulacija na nekaterih svetovnih tržnicah. Na tržnem trgu počiva trgovina v promptnem blagu zaradi skrajno cenovnih ofert nemškega sladkorja ter zbog konkurence prihajajočega javanskega sladkorja in ameriških ponudb. Tudi nova kampanja je zelo zanimarjena, ker tukajšnja spekulacija spriče ugodnih izgledov letine sladkorne pese čaka na še nižje cene. Promet je majhen. Prošli teden so se dosegle nastopne cene: pešenački sladkor, madžarski, oktober-december Lst. 17,76 do 18,10; normalni kristali, čehoslovski, promptno Lst. 26 do 26,5; isti, oktober-december Lst. 19,19, fini kristali, čehoslovski; promptno Lst. 26,5 do 26,10; isti, oktober-december Lst. 20; kockasti sladkor, čehoslovski in italijanski, promptno Lst. 28 do 29; kockasti sladkor, čehoslovski, november-marec Lst. 21; concassé, čehoslovski, november-marec Lst. 20,15.

Trg z umetnimi gnojili pokazuje nekaj več živahnosti. Največ se povprašuje po 17 do 18 odst. Thomasovi žlindri, ki se prodaja po 160 Din za 100 kg. brutto za neto, vključno vreče, postavno železniška postaja naročila. Za ostala umetna gnojila je manj zanimanja. Notirajo: 10 odst. kalijeva sol 145 do 155 Din, 16 odst. superfosfat 100 do 115 Din vključno vreče, brutto za neto, postavno postaja naročila. Apneni dušik se ponuja po 120 do 130 Din vključno vreče.

Trg z vinogradniškimi potrebščinami postaja precej mirnejši. Povpraševanje je vedno manjše. Modra galica, po kateri je povpraševanje neznatno, notira ab Zagreb 9,50 do 10 Din. Radi širjenja oviduma je povpraševanje po žveplo in sulikolu nekaj večje. Cene za žveplo notirajo: Floristella 2,75 do 3 Din, dvakratno rafinirani 3 do 3,50 Din, ventilato 3,75 do 4 dinarjev kg brutto za neto, franko vreče. Sulikol se prodaja v paketih po 25 gramov 6,75 Din, po 50 gramov 11 Din in 500 gramov 80 Din. Ostalo notira: natrijev trisulfat 6 do 7 Din, galum 6 Din, hipermangan 30 Din za kg.

Ogromen padec cene pšenici. Iz Novogada poročajo (30. julija): Dočim se je pšenica še včeraj v svobodnem prometu plačala tudi do 490 Din, je sinoči v tendenci nastopil nagli preokret in cene so začele hitro padati. Žitnih trgovcev se je polastila panika. Blago se v velikih količinah ponuja v nakup, toda kupcev ni, ker se pričakuje nadaljnje padanje cen. Zjutraj se je pšenica ponujala že po 380 Din za 100 kg.

Uradni tečaji za avgust: 1 napoleon do 304, 1 turška zlata lira 343, 1 funt sterling 364, 1 dolar 88, 100 franc. fr. 426, 100 švic. fr. 1520, 100 grških drabem 150, 100 italijanskih lir 359, 100 K 246, 100 mK 0,107, 100 lejev 37, 100 levov 61, 100 peset 1107, 100 holandskih goldinarjev 3164, 100 danskih kron 1340, 100 aK 0,1175, 1 milijon poljskih mark 9, 100 belgijskih frankov 380 Din.

Jugoslovanski informacijski biro v New Yorku že pošlje dalje časa. Bavi se s posredovanjem med ameriškim in jugoslovanskimi trgovskimi, bančnimi in drugimi poslovnimi firmami glede izvoza raznih jugoslovanskih produktov v Ameriko. Vzhodni pridejo predvsem: kože raznih domačih živali in razne divjačine, suhe češnje, pekinec, razne trave, koruine, evetje in listje za drogerijske in mekariške uporabe, goveje in druge dlake za razne industrije, sodi, pleteni jerbaši za pakovanje raznega blaga, pesovi za brušenje britve, razni mekariški proizvodi itd. Biro daje zadavne informacije jugoslovanskim in ameriškim firmam.

Konferenca o eksploataciji reškega bazena. Prometno ministvo bo sklicalo te dni konferenco predstavnikov vseh zainteresiranih ministrstev glede rešenja vprašanj, ki se nanašajo na eksploatacijo našega bazena v reški luk.

Rezstava v Vrhu. V Vrhu se vrši I. obrtna trgovska in kmetijska razstava letos od 10. do 20. avgusta.

Posvetovanje glede izdelave zakonskega načrta v gospodarstvenem svetu. Te dni so se sestali v Rimskih toplicah tajnika beogradske Trgovske industrijske zbornice Svetislav Marodič in dr. Steva Popović, tajnik ljubljanske Trgovske in obrtniške zbornice Ivan Mohorič ter generalni tajnik zagrebske Trgovske in obrtniške zbornice dr. Adolf Cuvaj v svrhu, da na podlagi dobljenih predlogov in mišljenj raznih zbornic in gospodarstvenih organizacij izdelajo načrt zakona o

gospodarskem svetu. Ta načrt bo služil kot baza razpravi na kongresu zbornic in izvoznih združenj, ki se bo vršil v Beogradu 30. in 31. avgusta.

Dobave in prodaje. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila 21. avgusta ofertalna licitacija glede dobave tračnic (>feniks). Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila 26. avgusta ofertalna licitacija glede dobave 28.000.000 komadov okroglih spojnic za stroj. Pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani se bo vršila 18. avgusta ponovna ofertalna licitacija glede dobave 300.000 kg krusne pšenične moke (tipa 80 odst.). Pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu se bo vršila 25. avgusta ofertalna licitacija glede dobave večje količine smirkevega platna in papirja, steklenega papirja in karburandum-praska in 13. avgusta ofertalna licitacija glede dobave 21 brusnih lamenov za brušenje orodja. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Zagrebu se bo vršila 19. avgusta ofertalna licitacija glede dobave raznega orodja in inventarja ter dne 18. avgusta ofertalna licitacija glede dobave raznega inventarja za postaje.

Zavod za izradu vojne odeje v Skoplju bo prodal 17. avgusta na drugi javni dražbi razno staro vojaško opremo. Pri-dmetni oglasi so na vpogled v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Stanje hmeljskih nasadov v žateškem okrožju v Čehoslovski. (Poročilo Hmeljarskega društva v Zaleu). Zatec, 26. julija. Danes smo v novič pregledali večino naših nasadov in se prepričali, da je njihovo stanje večinoma prav zadovoljivo. Vreme je bilo prav spremenljivo. Nekaj je bilo vročih dni in toplejših noči. Dne 22. t. m. je bila nevihta z burjo. Od navedenega dneva se je pa zrak ohladil in so noči prav hladne; toplomer kaže večkrat le 5 stopinj topote. Hmelju to ne prija in se tvorjenje kobul le počasi izvršuje. Sploh je stanje rastline v enem in istem nasadu prav različno. Takšni nasadi ne bodo dajali toliko pridelka, kakor se je pričakovalo. So pa tudi nasadi, ki bodo dali polno letino. Rabili bi naj-njone toplejše dneve in tople noči, da bi mogli ves evet prehajati v kobule. Z obiranjem bomo pričeli še le konec avgusta. Upanje na dobro letino je precej ugodno in bo ta precej presegala lansko. Cene za lanski pridelek od 3800—4000 čeških kron za 50 kg. Mednarodna konferenca srednjeevropskih hmeljarskih organizacij se bo vršila dne 15. avgusta t. l. v Zatecu. — Savez hmeljarskih društev.

Novi nemški denar. Iz Berlina poročajo: Zakonite mere za novo nemško valuto, bodoči bančni zakon in novi novčani zakon so v načrtu izgotovljeni. Najvažnejši rezultat novih zakonov je, da Nemčija dobi zopet čisto zlato valuto. Bodoči nemški državni denar bo obstojal iz zlatega denarja, iz državnih novčanic, iz srebrnega in bakrenega denarja. Zakonito plačilno sredstvo ostanejo zlatniki in državne novčance.

Sokol

Renata Tyrševa

Danes, dne 31. julija praznuje v Pragi 70. obletnico svojega rojstva ena najbolj znanih in spoštovanih čeških žena, sestra Renata Tyrševa, hči Jindřicha Fügnerja in vdova po dr. Miroslavu Tyrševu. Vse slovensko Sokolstvo danes spoštljivo in s ponosom zre na najstarejšo in največje pričo početka in razvoja češkega Sokolstva. S. Renata Tyrševa je stala vse svoje življenje v najmočnejši stiki s Sokolstvom, kakaj v obeh rodbinah — Fügnerjevi in Tyrševi — je bil položen temelj Sokolstvu, in ona je preživela s Sokolstvom veselo in žalostno dni ter sočustvovala z njim in mu stala vselej s svojim delom in nasvetom ob strani.

Rodila se je 31. julija 1854. v Pragi in je bila ljubljanka svojega očeta, ki je delil očetovski ljubezen med njo in prvim Sokolskim društvom. Veseli so spomini s. Renate na dobo od leta 1862. do 1865., ko so se v hiši njenega očeta zbirali navdušeni Čehi, ustanovitelji Sokolstva. Zal, da je njena sreča trajala le malo časa, zakaj že 15. novembra 1865. ji je kot enajstletni deklici umrl oče.

28. avgusta 1872. se je poročila z Miroslavom Tyrševim. Bila je v začetku zakona njegova učenka, pozneje pomočnica in tolažnica pri njegovem težkem a uspehu polnem življenju. Tudi te sreče ni uživala dolgo. Po 12letnem zakonskem življenju je leta 1884. zgubila svojega ljubljenelega soproga, ki je tragične smrti umrl v Oetzu na Tirolskem, koder si je iskal okrepčila za svoje bolno življenje.

Toda vsi ti težki življenjski udarci niso uničili njenih idejlov. Hotela je s svojim delom za narod nadoknaditi prežgodaj umrlega očeta in soproga. Tiho in neopazeno je delovala kot pisateljica in sodelavica raznih časopisov in revij, v katere je poročala kot referentinja za narodno umetnost, za kar si je pridobila znanje pri svojem soprogu, ki je bil strokovnjak za umetnostno zgodovino. To svoje umetniške znanje je pozneje uporabila v praktičnem življenju. Zbirala in proučevala je češko narodno umetnost in jo uvedla kot ravnateljica dekliške obrtne šole v ta zavod, ki je pod njenim skrbnim vodstvom visoko napredoval in zaslovel preko čeških me.

Kot telovadkinja je delovala do svoje poroke in je bila tudi članica ženskega prednjaškega zbora pod vodstvom sestre Hanušove. Bila je sodelavica sokolskih listov in priobčevala zlasti spomine iz prvih let pranskega sokolskega življenja, o čemer je točno poučena, ker se dolgo vrsto let stanuje v prvem sokolskem domu v Pragi.

Pozneje je vse svoje moči posvetila ljudski dobrotvornosti. Bila je soustanoviteljica društva «Češko srce», ki ima namen v češkem narodu vzgojiti smisel za vzajemno pomoč med kmetijskim in mestnim ljudstvom, podpirati revne matere, v prvi vrsti pa skrbeti za češko revno in zanemarjeno mladino doma in v tujini. S svojim neumornim delom je znala vzbuditi zanimanje za to človekoljubno društvo tudi med češkim Sokolstvom, ki je zbral velika sredstva za paladino. Pri «Češkem srcu» deluje s. Renata Tyrševa še vedno z veliko vnemo in veseljem. Ob svoji sedemdesetletnici lahko s mirno vestjo gleda nazaj na preteklost, zakaj v svesti si je lahko, da je vse svoje življenje posvetila v blagor svojega naroda in domovine. — Jugoslovansko Sokolstvo ji je ob današnjem jubileju poslalo vdane čestitke z željo, da jo usoda ohrani še dolgo let češkemu narodu in Sokolstvu.

IX. zlet novomeške župe

2. in 3. avgusta v Novem mestu.

S ponosom pripravljamo novomeško sokolsko društvo letošnji veliki župni zlet v rodni kraj svetovnega prvaka br. Leona Stuklja. Vse priprave so v polnem teku. Dvigajo se že tribune, godbeni paviljon, veselični paviljon, telovadišče itd. S ponosom bo sprejelo Novo mesto znamenito mednarodno vrsto, saj je baš naše mesto mnogo pripomoglo k lepemu uspehu. Pod okriljem novomeškega društva sta vzrasla »prvak med prvaki« br. Leon Stukelj in br. Miha Oswald. Onadva sta bila med prvimi, ki sta ponesla jugoslovansko ime po celem svetu. Lahko je razumeti, da so prijave vseh društev naše župe, kakor tudi sosednjih ogromne.

Ugodne zveze z vlaki bodo omogočile udeležbo tudi onim, ki se še niso odločili, da nas posetijo. Razven rednega vlaka v Karlovac ob 21.20 odhaja druga garnitura istega vlaka ob 24. uri. Proti Ljubljani je zelo ugodna zveza ob 22.25.

Vsakemu udeležniku bo tudi mogoče prisostvovati akademiji in beneški noči v počaženju naših olimpijcev. Z grmejem topičev, raketami, umetnim ognjem in lampijoni se bodo prikazali vsem posetnikom ponočni čari naše divne krške doline. Informacije: Zletna pisarna, Narodni dom, Novo mesto. Polovična vožnja za udeležnike kakor običajno. Vskod si nabavi legitimacijo pri pristojnem društvu.

Po vrnitvi češkega Sokola iz Pariza. Češki listi navajajo nekatere podrobnosti glede rezultatov sokolskega društva v Parizu. Češki Sokoli so dobili te-le cene: Prvo ceno: Šupčik v plezanju. Tri druge cene: Pražak na bradli, Pražak na krogih in Koutny v preskoku konja v daljavo. Dve tretji: Vácha na krogih in Morkoven v preskoku konja v daljavo. Razven tega so dobili pri celotni udeležbi posameznikov češki tekmeči od petih prvih mest, kajti Pražak je drugi. Šupčik tretji in Vácha peti. Po pariškem uradnem poročilu so po rezultatih posameznikov prvi Čehoslovaki in Svecari s 7 in pol točkami, drugi Jugoslovanci s 4 točkami, tretji Francozi s 3 točkami, četrto Italijani z 2 točkami, Amerika ima 1 točko, ostali so brez udeležbe.

Narajaški dan na Bledu. Gorenjska sokolska župa priredi letošnji narajaški dan na Bledu dne 3. avgusta. Dopoldne se vrše tekme moškega in ženskega narajašja, popoldne pa javni nastop vsega narajašja in deca. Nastopilo bo po dosedanjih prijavah sodeč okrog 400 deček in nad 1500 narajašnikov. Pri tej priliki razvije sokolsko društvo na Bledu svoj narajaški prapor, ki bo tretji v župi. Tekma kakor tudi javni nastop se vrši v Zaki v neposredni bližini blejskega kolodvora. Za narajaški dan vlada veliko zanimanje, ter se pričakuje številna udeležba ne le iz Gorenjske, tudi iz drugih krajev. Ravnateljstvo državnih železnic je dovolilo za ta dan polovično vožnino, potrebne izkaznice se dobe pri tajništvi sokolskih društev.

Odbor sokolskega društva na Jesenicah pozivlja članstvo, narajašji ter prijatelje sokolske misli, da se udeležijo kar največjem številu II. narajaškega zleta gorenjske sokolske župe, ki se vrši dne 3. avgusta 1924. v nedeljo na Bledu. Očehod iz Jesenice s turističkim vlakom, ostali z osebnim vlakom, ki odhaja iz Jesenice ob 9. uri 20 minut. — Zdravo!

Sokolsko društvo na Polzeli priredi dne 3. avgusta svoj prvi javni nastop v prid listnemu domu. Kot posebna točka

Vremensko poročilo

Ljubljana 30. julija 1924.

Ljubljana 206 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	751.0	15.9	brez vetra	dež	4.0
Ljubljana	14.	752.1	18.3	sev. vzh.	večin. obl.	—
Ljubljana	21.	754.6	16.0	"	jasno	—
Zagreb	7.					—
Beograd	7.					—
Dunaj	7.					—
Praga	7.	749.2	17.0	jug	več. jasno	0.3
Inmost	7.					—

V Ljubljani barometer višji temper. nižja

Solnce vzhaja ob 4.38, zahaja ob 19.33

Dunajsko vremensko poročilo: Oblačno, deževno in hladno vreme. Zapadni vetrovi. Sploh je pričakovati še dalj časa slabega vremena.

Sport

PLAVALNA TEKMA ZA PRVENSTVO SLOVENIJE

se vršijo, kakor objavlja službeno ljubljanski Plivaški Podsavez, v soboto in nedeljo, 2. in 3. avgusta na Bledu ob priliki Mornariškega dne, ki ga priredi Jadranska straža. Spored je nastopni:

2. avgusta ob 9. dopoldne: 1.) 100 m, seniorji; sprint; 2.) 400 m prsno; 3.) 100 m hrbtno; 4.) 50 m sprint, seniorji; popoldne ob 14.30: 5.) 4 × 100 m štafeta, gospodje, prosti stil; 6.) 200 m prsno; 7.) potapljanje; 8.) 50 m juniorji, prosti stil; 9.) waterpolo.

3. avgusta dopoldne ob 9. uri: 10.) 100 m stransko, 11.) 50 m, dame, 12.) 4 × 50 m, predpisana štafeta gospodje, 13.) 4 × 100 m, dame, prosto, 14.) waterpolo. Popoldne ob 14.30: 15.) 1500 m gospodje, prosti stil, 16.) 300 m dame, prosti stil, 17.) skoki seniorjev, 18.) skoki juniorjev, 19.) waterpolo.

Novi svetovni plavalni rekordi. Plavalni rekordi, ki so se na olimpijadi dosegli, je FINA pripoznala kot svetovne rekorde, in sicer: Gospodje: 1000 m prosti stil: Charlton (Avstralija) 13:19.6; 1500 m, prosti stil: Charlton 20:06.6; štafeta 4 × 200 m: Amerika 9:53.4. Dame: 100 m prosti stil: Weshelan (Amerika) 1:12.2, 100 m hrbtno: Bauer (Amerika) 1:23.2; štafeta 4 × 100, prosti stil: Amerika 4:58.8.

Hašk na Poljskem. Moštvo Haška odpotuje danes v četrtek na turnejo na Poljsko. Prvo svojo tekmo bo igralo v nedeljo v Llovu proti poljskemu prvaku Pogon.

LLAP. Seja tehničnega odbora se vrši v petek 1. t. m. ob pol 9. uri zvečer v damski sobi kavarne Emona. — Tajnik II.

Ljubljanski plivaški podsavez. Obvezen sestanek sodniškega zbora za prvenstvo tekmo na Bledu, se vrši danes v četrtek 31. t. m. Kavarne Emona, damska soba ob pol 9. Prošijo se vsi dočleni gospodje, da se sigurno udeležijo, in sicer: G. Bašin, Betetito, Cerne, inž. Debelak, V. Kramaršič, Sancin D., Pelan, ing. Menginger, dr. Vučina, dr. Majer, kap. Gregorič, Saksida, Rybář, Mg. St. Kmet, dr. Fr. Zupanc, ing. Zupanc, Vodišek I., Vodišek II. in od posameznih klubov predlagani waterpolo sodniki. Tajnik I.

Lahkotatletična sekcija S. K. Primorje. Danes točno ob 18. uri sestanek celokupne sekcije na igrišču. Razporedba treningov. — Načelnik sekcije.

Plavalna sekcija S. K. Ilirije ima v četrtek, 31. t. m. točno ob pol 20. minuti sestanek v sobi Sportne zveze, Narodni dom. Z ozirom na predstoječo plavalno tekmo je neopravičljiva dolžnost vsakega člana in članice, da se sestanka udeležijo. — Odbor.

Sportni dan v Celju. Za propagandni staletni tek, ki ga priredi S. K. Celje ob priliki svojega sportnega dne v nedeljo, dne 3. avgusta, se je doslej prijavilo pet štafet s 30 tekači. Ob 17. uri se vrši nogometna tekma med S. K. Rapidom iz Maribora in S. K. Celje, ki obeta postati prva zanimiva. Prijave za tenis sekcije se radi številnega odziva sprejemajo samo še ta teden. Pristopnina znaša 100 članarina za sezono pa 150 Din.

Izjava.

Ivan Bitenc, p. d. Lukov preključem in obžalujem besede, s katerimi sem obdolžil Antona Basti nepoštenega dejanja. Kokarje, 12. julija 1924.

Bitenc Ivan.

častna izjava

Podpisana s tem preključem in obžalujem vse svoje besede, s katerimi sem v nedeljo, 20. t. m. v vinogradu v Currovcu žalila g. Franca Sepeca, odvetoškega uradnika v Brežicah. Izjavljam, da sem žaljivke izustila le v razburjenosti ter se zato s tem g. Sepecu zahvaljujem, da mi je vse odpustil ter me ni izročil kazenskemu sodišču.

Brežice, dne 28. julija 1924.

Ana Ban.

posestnica, Dečana Sela 44. pri Brežicah.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij «Jutra». Oligovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Aleš Zorman:

Ljubezen

Širok in kosmat, z odpeto srjaco pod vratom, z bosimi nogami in z zavilanimi rokavi, pod katerimi so se gibale mišice orjaka, je priplaval mornar Stipe z jamba, copotal po škripajočih deskah k prednjemu koncu barke in se momljuje pogreznil skozi majhno odprtino v spodnji prostor, podoben zaduhli kleti, kjer sta ob brleči svetilki zleknieta igrala na karte njegova tovariša.

«Sta sama, dečka, he? Je kapitana že vzela noč?»

Tako je vprašal in se debelo posmehal, oziraje se po temačni luknji.

«Kakor vidiš,» se je napol dvignil s tal prvi tovariš Mile in obrnil proti njemu svoj črni obraz. «Noč in ljubica, Stipe... Pa še sama je prišla nocoj poni, več, našminkana in napudrana, da je kaj. Ali je nisi videl?»

«Povezaval sem jadra in bil zaverovan v delo,» je povedal Stipe in tipal z rokama po kotu, zabasanem s sodčki, vrvmi in drugo tako, po katranu vonjajočo ropotijo, dokler se ni pridpal do okroglega meha. «Sedaj se mi hoče pa piti... žejen sem.»

In je stisnil meh, napolnjen s črnim viskim vinom, pod pazduho in stopil nazaj k lestvi.

«Ne ostanec tu doli pri nama?» se je zazdehalo drugemu tovarišu Mateju, in vrgele je karto natežko na desko. «Bo tudi tebe vzela noč?»

«Sladke punčke, reci rajši!» se je mrko posmehal Mile. Ampak, to ti povem, Stipe, če te zalotim z njo, ti bo trda predla.»

Samo na pol se je obrnil na lestvi Stipe in njegova prosta desnica je v širokem zamahu začela nad glavo tovariša, kakor da se roga in izziva, vse obenem. In je temno zagrmel:

«Nekaj moči še čutim v svojih rokah. Ako se danes še nisi dovolj okopal v morju, dečko, kar pridi za menoj na krov, pa ti bom preskrbel kopel jaz — ne pojdem namreč nikamor z barke...»

«Meč se ti z vragom,» je nagnil Mile glavo pod njegovo krožečo roko, «in pazi, da v kopel, o kateri govoriš, ne štrbunkneš sam!»

Široko se je zahototal Stipe: «Zabaven dečko nocoj, haha, in močan kakor medved — že bežim.»

In se je povzpел po lestvi na krov. Soparna julijska noč je bila, ena izmed tistih noči, ki človeka omamljajo, opijanijo, da razen živati v sebi ne vidi ničesar več okrog sebe — da ne misli več trezno. Strasti se razmahnejo —

človek, njih suženj, pa se krohota samemu sebi, svoji nemoči. Noči greha, preštev, ubojstev, tajnih zarot, krvavih zablod.

Stipe se je zleknil na trde deske pod jamborom, nastavljen k ustom meh in pil. Iz noči je štrlela pred njim obala, vsa črna. Črno je bilo mesto, črni ljudje, ki so se sprehajali po obali, črne so bile barke, zgneečene v pristanišču — kakor da se pozibava pred obaljo na črnih

valovih črn gozd z visokimi črnimi vrhovi. V tej črnini je ugledal Stipe misel, kako se vije proti njemu iz daljave črna in sikajoča kakor kača, in prav nič se ni zgrozil, ne, še celo nasmehnil se je.

«Kakor muho ga ubijem, samo ako me pride dražiti!»

K srcu je stisnil to misel, popestoval jo je in jo pobožal kakor veseloporednega otroka.

Na deski, prislonjeni z obale na barko, so zadržali nagli koraki. Stipe se je ozrl in videl, da se mu bliža ona:

«Hè, Stipe!»

«Da, jaz sem... Le bliže, ljubica, le bliže, punčka moja!»

«Si sam?»

«Kaj izprašuješ? Sem kaj k meni, punčka, za jambor!»

Nizka, čokata in obla je bila, črnolasa, črnooka, z ročicami gibkimi, strastnimi, ki so se tolikokrat ovijale Stipetovega vratu.

«Hu, kakšna tema!» je rekla, ko je stopila za jambor in jo je Stipetova roka objela okrog pasu in jo potegnila k sebi v naročje.

«Boš pila?» je vprašal on in pristavil meh k njenim ustom.

«Hu, ti si pijan nocoj...» je zažvrgolela in potisnila meh od sebe. «Pij sam!»

«Ne, pijan nisem, punčka moja,» je zahropel on, «ampak jezen kakor gad.»

«Kaj se ti je zgodilo, sokol moj?»

Trepotala je v njegovem naročju.

«Ti povej meni, punčka,» jo je divje stisnil k sebi, «kdo ti je bolj pri srcu: jaz ali Mile.»

Molčala je in samo drhtela.

«Zakaj ne govoriš?»

Se zmerom je molčala.

«Jaz ali Mile?» je sikaje ponovil vprašanje, izpustil dekleta in bruhnil besen pokonci.

Nobenega odgovora.

«Se enkrat: govori!»

Od strahu se je zvil pred njegovimi nogami in počasi izgrgala:

«Saj veš, da sem samo tvoja, Stipe!»

«Lažeš!» je siknil. «Te besede ti je narekoval strah, ne pa srce. Dobro poznam vsa tvoja pota, punčka... Ampak napravil bom, da boš z naprej samo moja in nikogar drugega... razumeš?»

Temna roka se mu je priplazila od zadaj za vrat, ga pograbila za prsi in treščila na tla.

«Mile!»

Ljubica je zakričala.

«Pusti ga, Mile!»

Toda zaman so bile prošnje nje, črnooka Ljubice, zaradi katere sta se do tega večera najboljša tovariša do smrti zasovražila.

«Zahrbtno, kakor mačka, si me napadel, fantiček,» je rohnel Stipe, dvigaje se s tal; «zdaj pa pokaži, če se znaš boriti tudi kako drugače, tako kakor gre junakom!»

In sta trčila z usločenima hrbtoma in stisnjenimi pestmi drug ob drugega, da se je zaškričilo. Dolgo sta se prerivala sem in tja po krovu, deske pod njima so škripale, čuti je bilo zamolkle udarce, ki sta si jih zadajala protivnika. Nato sta, v ljuti borbi objeta, nenadoma zdrk-

nila čez rob krova in — čofnila v morje.

«Dio santo!» je zaječala Ljubica in se zgrudila napol onesveščena kraj jambora.

Spodaj v valovih pa se je borilo tedaj divje dvoje človeških zverj.

Pet minut pozneje je priplaval naza, na krov Stipe — sam. Z razjedenim obrazom, okrvavelimi očmi, upchan do smrti.

«Ljubica!»

Prestrašeno je odprlo dekle oči in vstalo.

«Kje je Mile?»

«Zadavil sem ga,» je povedal Stipe popolnoma mirno in se smehljaj. «Njega, ki ti je bil bolj pri srcu kakor jaz, sem poslal na oni svet... zato, da boš poslej samo moja, Ljubica, in nikogar drugega, da veš...»

Nič ni rekla Ljubica, samo glavo je sklonila, razprostrla roke in se nagnila čez rob krova.

Stipe se ni ozrl, ni videl, kako so izginile v valovih tiste gibke, strastne ročice, tista črnooka, črnolasa glavica. Topo se je smejal, poskal meh z vinom, ga nagnil k ustom in pil, pil. In je omahnil na deske in momljal sam zase:

«Saj sem rekel, da ga ubijem kakor muho... In sem ga res ubil... ubil za prazen nič, zaradi ene same ničeve ženske stvarce... Hoi, žandarji, kje ste?»

A nihče v bližini ga ni čul... In še črnejša je bila noč nad zemljo, nad morjem — noč greha, preštev, ubojstev, tajnih zarot in krvavih zablod.

Ciril Mayr

Dora Mayr, roj. Nagú

poročena

Kranj — 27. julija 1924 — Sv. Jakob ob Savi

3992 a

Modna trgovina

A. Šinković nasl.

K. SOSS

Ljubljana 1085 IV

Mestni trg 19.

Naznanilo!

Podpisani vjudno naznanjam p. n. odjemalcem kakor cenj. občinstvu, da sem prevzel staroznano

pekarijo

Fotočnik, Sv. Petra c. 5.

Ivan Jakin, pekovski mojster

Večje tovarniško podjetje v Sloveniji išče takoj

uradnika

z večletno prakso v trgovskih podjetjih kot ekspedijent, upravnik, oskrbnik, prodajalec, oddelni trgovski vodja ali potnik. Važnost se polaga na največjo vestnost in točnost, poleg tega pa tudi na hitro izvršitev svojih dolžnosti. Prosilec mora popolnoma in pod odgovornostjo obvladati pregled svojega delokroga. Prednost imajo samci in po možnosti iz čevljarske, oziroma usnjarske branže. Ponudbe z navedbo izobrazbe, referenc, prepisov spričeval, z zahtevo plače in sliko na naslov „Zanesljiv“ na Aloma Company, Ljubljana.

Mestno županstvo Kočevje razpisuje službo obratovodje na mestni elektrarni in vodovodu.

Obratovodja mora biti zmožen vseh elektrotehničnih del. Upoznan mora biti z montiranjem in odmontiranjem električnih napeljav. Izkušen mora biti na vsa strojna dela v električni centrali, katere pogon se vrši deloma po vodni turbini, deloma z Dieslovimi motorji in akumulatorno baterijo. Vešč in upoznan mora biti z vsemi administrativnimi posli, ki se tičejo elektrarne.

Vešč mora biti slovenskega jezika v govoru in pisavi, kakor tudi nemškega. Starost ne preko 40 let.

Plača po načinu državnih nameščencev. Prosto stanovanje, kurjava ter uporaba vrta.

Prošnje je vlagati do 15. avgusta 1924, katerim je priložiti popis dosedanjega službovanja, izpričevala in staviti reference.

Mestno županstvo Kočevje,

dne 28. julija 1924.

Zupan: Ivan Novak l. r.

3972/a

Stara

tovarna nogavic in pletenin Ustanovljena

1102/a M. FRANZL & SIN

v Ljubljani, Privoz 10. Poštni predal 44.

Lastnik: Feliks Franzl.

1888

Osebnim
avtomobili

FIAT

Osebnim
avtomobili

tip 501 „Spyder“	10/21 PS, 4 cilindri, 2 sedežen okrog	70 km na uro
„501 „Luxus Torpedo“	10/21 „4 „4 „	70 „ „
„501 „Spyder Sport“	10/21 „4 „2 „	100 „ „
„501 „Torpedo Sport“	10/21 „4 „4 „	100 „ „
„505 „Luxus Torpedo“	15/33 „4 „6 „	80 „ „
„510 „Luxus Torpedo“	20/51 „6 „6 „	90 „ „
„519 „Luxus Torpedo“	35/75 „6 „6 „	120 „ „
„510 „Torpedo Sport“	35/75 „6 „4 „	135 „ „

Vsi tipi se dobavljajo z zavoro na sprednjem kolesu.

„FIAT“-avtomobil zastopstvo I. J. gf. HERBERSTEIN

Telefon 133. MARIBOR, Gosposka ulica 20. Telefon 133.

3630a

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 19

sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Daje posojila proti vknjižbi, poroštvo in zastavitvi.

3615a

„JUTRO“ je najboljši dnevnik za inseriranje!

Vse vrste reklamnih napisov

za Ljubljanski velesejem, bodisi na zunanji ograji ali v notranjih prostorih dobavlja se vedno kakor do sedaj trdka

1114/a

PRISTOU & BRICELJ

Aleksandrova c. 1 LJUBLJANA Selenburgova ul. 6

strokovno izučena specialista za črkošlikarstvo v vseh panogah te stroke.

Specialiteta: steklene napisne firme, slikanje državnih, uradnih in drugih grbov po predpisih. — Izvršitev od najenostavnejšega do najpreznejšega modernega sloga. Naročila za Ljubljanski velesejem prosimo pravočasno, da nam bo mogoče ista točno dobaviti.

Telefon 908.

Ustanovljeno 1903.

= Brusnice =

(Preiselbeeren)

3952

dobavlja v vsaki množini trdka

A. Splihal

pri Sv. Ilju, pošta Mislinje.

Razpis

prodaje zemljiških parcel.

Prodajo se sledeča v dr. Oražnovo zapuščino spadajoča zemljišča:

1.) Zemljišče Mestni log: parceli 893 in 894/1 ter šupi stavbn. parc. 89/2 in 303 kat. obč. Trnovsko predmestje v skupni izmeri 71504 ha.

To zemljišče se proda v treh enakih delih računano od ceste v Rakovo jelso ali pa v dveh delih, kakor ga režejo jarki s ceste Dreb cesarjev, eventualno najboljšemu ponudniku za vse parcele s šupami vred.

2.) Travnik pod Dolenjskim kolodvorom: ob postaje Dolenjski kolodvor ga loči poljska pot. Jako primeren za skladišče lesa, parno žago, odl. tvornico z lesnimi izdelki. Ta travnik obsega parcele št. 175/1, 176/1, 176/2, 177/1, 178/1 in 179/1 kat. obč. Karlovske predmestje v skupni izmeri 2-0143 ha. Prodajo se prvi dve parceli skupaj in ostale skupaj, odnosno najbolj šemu ponudniku vse parcele skupaj.

3.) Zemljišče za Rakovnikom:

a) Parcele št. 77/8 gozd, 83/1 travnik in 83/2 bajet (pripraven za rejo rib in za pridobivanje ledu pozimi) kat. obč. Karlovske predmestje skupno z zasebno potjo parc. 83/4 v skupni izmeri 1-0628 ha.

b) Parcele 77/20 gozd, 80/1 njiva in 83/3 travnik kat. obč. Karlovske predmestje v skupni izmeri 4-7281 ha. To zemljišče se na željo razdeli na dva dela.

4.) Stavbne parcele na Friškovicu:

a) Parcela št. 172/4 kat. obč. Sv. Petra predmestje I. del, razdeljena na dve stavbni parceli po 746 m².

b) Parcela 234/2 iste kat. občine, razdeljena na dve stavbni parceli v izmeri 882 in 896 m².

c) Parcela št. 172/17 iste kat. občine v izmeri 604 m².

Ponudbe, opremljene z 10%, vadijem — v gotovini, odn. vredn. papirjih — v katerih se ponudnik zaveže, da ostane 4 tedne, ko kouda rok za vlaganje ofertov, v besedi — sicer da mu zapade vadij — je vložiti do 30. avgusta t. l. pri podpisnem odboru.

Vso kupnino je plačati takoj v gotovini, ko sprejme ponudnik obvestilo, da je ponudba sprejeta. Vsa pojavnila se dobe pri podpisnem odboru ob delavnikih od 9. do 11. ure dopoldne.

Upravni odbor

dr. Oražnovega dijaškega doma

(univerza).

V Ljubljani, dne 26. julija 1924.

Dr. A. Šerko s. r.

3961a

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

DUNAJSKA CESTA št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE Din 18,300.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavi: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

